

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Факультет культури і мистецтв

Кафедра культурології

**ТУРИЗМ ЯК СКЛАДОВА РОЗВИТКУ
ДОЗВІЛЛЄВОЇ КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ**

Кваліфікаційна робота (проект)

на здобуття ступеня вищої освіти “бакалавр”

Виконав: студентка

Спеціальності 034 Культурологія

Освітньо-професійної (наукової)

програми Культурологія

Червонюк О.В.

Керівник к.мист., доц. Думасенко С.А.

Рецензент к.п.н., доц. Ракович В.В.

Херсон – 2020

ЗМІСТ

ВСТУП	2
РОЗДІЛ 1. Культурологічні засади дослідження	4
1.1. Шляхи взаємодії сучасного туризму та культури.....	11
1.2. Специфіка туристичної галузі України.....	11
РОЗДІЛ 2. Вектори розвитку туристичного дозвілля України	20
2.1. Зелений туризм	20
2.2. Анімаційний туризм.....	34
2.3. Культурно-просвітницький туризм.....	41
РОЗДІЛ 3. Шляхи оптимізації туристичного ринку України	50
ВИСНОВКИ	57
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	60

ВСТУП

Актуальність дослідження. З початку XXI століття туризм став однією із найбільш швидко зростаючих галузей світової економіки. Кожного року десятки мільйонів людей, проводять своє дозвілля мандруючи та ознайомлюються з досягненнями в мистецтві та архітектурі різних країн і народів, історичними та культурними пам'ятками. Туризм є прибутковою галуззю для багатьох країн: Франція, Швейцарія, Іспанія, Єгипет, Канада, США, Греція.

Різноманітний за своїми видами, туризм став невід'ємним явищем сучасного життя. Туристична галузь постійно розвивається, адже вона є соціальною за своєю природою. Внаслідок підвищення життєвих стандартів і збільшення часу для відпочинку працюючого населення, туристська активність має тенденцію до зростання. І ця тенденція, проводити дозвілля у подорожах, поширюється і охоплює дедалі більші верстви суспільства.

В Україні туризму почали віддавати належну увагу тільки в останнє десятиріччя. Невід'ємною складовою світового туристичного процесу є вітчизняна туристична галузь. Тому прогнози фахівців щодо розвитку туризму в світі, цілком стосуються й України. Адже вона володіє вагомими ресурсами, має досить розвинену транспортну мережу, вигідне географічне положення. Україна має всі передумови для інтенсивного розвитку як міжнародного, так і внутрішнього туризму, пов'язаного насамперед з нашою історичною і культурною спадщинами (пам'ятки національного та міжнародного значення), а також природною наявністю берегів Чорного та Азовського морів.

Сьогодні туристична галузь України впевнено вийшла на світовий туристичний ринок. Туризм в Україні визнаний і є важливим економічним фактором. Для цієї зміни є вагома причина. Туристичний сектор економіки виступає основним джерелом валюти для близько 38% країн світу. Сьогодні ми бачимо, що в туристичній галузі України все

починає змінюватися. Кабінет Міністрів та Президент прийняли кілька важливих указів з питань туризму. У жовтні 1997 року Україна стала дійсним членом Всесвітньої організації туризму (СОТ). Всесвітня організація туризму розмістила Україну в топ-25 найбільш відвідуваних країн світу.

Сфера туристичних інтересів в Україні включає як активні види відпочинку, так і спортивний туризм, а також подорожі з пізнавальними цілями - вивчення багатої археологічної та релігійної історії України, її культури та природи. Також численні медичні курорти, розташовані буквально у всіх регіонах України, поступово стають все більш популярними.

Виходячи із вищезазначеного, темою кваліфікаційної роботи було обрано: *«Туризм як складова розвитку дозвіллевої культури України»*.

Мета кваліфікаційної роботи – проаналізувати туристичну галузь як складову розвитку дозвіллевої культури України.

Поставлена мета передбачає постановку та вирішення таких **завдань** :

1. Окреслити шляхи взаємодії сучасного туризму та культури.
2. Розкрити специфічні особливості туристичної України.
3. Дослідити вектори розвитку туристичного дозвілля України.
4. Проаналізувати шляхи оптимізації туристичного ринку України

Об`єкт дослідження – туризм як складова дозвіллевої культури.

Предмет дослідження – туристичне дозвілля України.

Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків та списку використаних джерел.

РОЗДІЛ 1

КУЛЬТУРОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

1.1. Шляхи взаємодії сучасного туризму та культури

Розглядаючи туризм як багатогранне явище, ми виділяємо в ньому чотири різні перспективи, які можна ідентифікувати зі сторони :

1. Туриста, що шукає різних психічних та фізичних переживань та задоволень. Характер цього значною мірою визначатиме обрані напрямки та задоволення від заходів.

2. Підприємства, що надають туристичні товари та послуги. Бізнесмени розглядають туризм як можливість отримати прибуток, надаючи товари та послуги, яких вимагає туристичний ринок.

3. Уряд приймаючої громади чи району. Політики розглядають туризм як фактор багатства в економіці своїх юрисдикцій. Їх перспектива пов'язана з доходами, які їх громадяни можуть отримувати від цього бізнесу. Політики також розглядають валютні надходження від міжнародного туризму, а також податкові надходження, зібрані з туристичних витрат, прямо чи опосередковано.

4. Приймаюча громада. Місцеві люди, як правило, сприймають туризм як культурний фактор і фактор зайнятості. Наприклад, важливим для цієї групи є вплив взаємодії між великою кількістю міжнародних відвідувачів та резидентів. Цей ефект може бути корисним чи шкідливим, або те й інше.

Таким чином, туризм можна визначити як сукупність явищ та відносин, що виникають внаслідок взаємодії туристів,

приймаючих урядів та приймаючих громад у процесі залучення та розміщення цих туристів та інших відвідувачів.

Туризм - це сукупність видів діяльності, послуг та галузей, яка забезпечує досвід подорожей, а саме: транспорт, розміщення, заклад харчування та пиття, магазини, розваги, заклади активного відпочинку та інші послуги гостинності, доступні для людей або груп, які подорожують далеко від дому .

Сучасний туризм – це сфера економіки і життєдіяльності суспільства в цілому, яка в тій чи іншій мірі інтегрує практично всі галузі. Саме це і формулює одне з перших місць, яке займає туризм у світовій економіці, що й повинно стати головним у формуванні нового державного підходу до туризму, як тієї галузі, пріоритетний розвиток якої може позитивно вплинути на економічний і соціальний стан країни в цілому, стимулювати ряд важливих галузей економіки, сприяти зміцненню нового позитивного іміджу України на світовій арені.

«У науковій літературі все частіше стала виникати тема, пов'язана з поняттям «культурний туризм». Одночасно є певні труднощі у визначенні вказаного поняття. Широке його використання в роботах сучасних авторів дозволяє зробити висновок про те, що часто зустрічаються помилкові точки зору з цього питання. Так, низка спроб визначити це поняття зводилася лише до споживання туристами «культурного продукту»; проте, дане визначення ставить чимало питань, що залишаються без відповіді: що розуміти під «культурним продуктом», які види культури слід розглядати у даному випадку і т.п. Більш того, запропоновані визначення часто є такими, що відрізняються лише незначними нюансами і не завжди відображають суть даного поняття» [1, с. 260].

Зараз відбувається активне об'єднання України зі світовим культурним середовищем, всебічне та адекватне роз'яснення та аналіз її історико-культурної спадщини для раціонального використання та

спеціального захисту є найважливішим державним, міжнародним, гуманітарним та практичним завданням науки. Необхідність експертної оцінки можливостей історико-культурної спадщини простежується в актуалізації його ефективного застосування у майбутньому. Це відображається на системному та структурному обґрунтуванні розміщення певного ресурсу на досліджуваній території, виявленні форм та методів його розвитку, які є справедливими на цьому ресурсі, особливо в туристичній та екскурсійній діяльності, та забезпеченні узгоджених правил для всіх зацікавлених у відкритті, розвитку та використанні історичної та культурної спадщини. Однак, незважаючи на істотну методологічну та практичну складову, яку впроваджують у галузі історичної та культурної спадщини іноземні та вітчизняні дослідники, не існує інноваційних узагальнюючих досліджень у цій галузі, особливо якщо це стосується пострадянського простору в його країнах та регіони. До недавнього часу питання оцінки історичної та культурної спадщини не було частиною наукових досліджень і практичне застосування для визначення загального потенціалу України настанови розвитку та його використання в туризмі та екскурсійній діяльності. Однак, Україна підписала угоду про асоційоване членство з ЄС у 2014 та здійснення відповідних реформ щодо децентралізації економіки, змінилися вектори розвитку України, в тому числі в галузі туризму, тому терміновість таких досліджень різко зросла [1, с. 260-262].

Ці події викликали гостру потребу в поглибленому географічному вивченні місцевих територій, що мають значний ресурсний потенціал, але потребують грантових чи інвестиційних фондів для розвитку та відновлення їх інфраструктури, організації збереження туристичних та екскурсійних напрямків або сприяння їх діяльності на місцевому рівні.

Слід зазначити, що оцінка регіональної історико-культурної спадщини зосереджена українськими та зарубіжними вченими переважно на описовій частині її розміщення або вивчаючи лише матеріальну складову та перелік рекреаційних чи туристичних ресурсів. Крім того, зміст наукових досліджень для визначення об'єкта дослідження зводиться до системи управління історико-культурними значущими місцями, однак території, які мають найбільші або найкращі передумови та потенціал, не визначені [4, с. 118].

Таким чином, питання про безумовний зв'язок між туризмом та історико-культурною спадщиною розглянуто в дослідженні «Туризм та розвиток Мальти». У ній автор наголошує на винятковій ролі культурної спадщини острова (історичні пам'ятки, ремесла, мистецтво, музика і навіть парафіяльні свята) для сприяння внутрішньому та міжнародному туризму. Процес формування туристичного продукту та його склад, який обов'язково повинен охоплювати культурні пам'ятки, полягав у полі зору нігерійського вченого доктора Франкліна. Відсутність тяжіння пам'яток культури до сфери туризму була відзначено у праці "Продаж мистецтва та історії: культурна спадщина та туризм". У ньому автори звертають увагу на доцільність включення до туристичного продукту культурної спадщини не лише історико-культурних значущих місць, а й музеїв, художніх галерей, історичних тематичних парків та мистецьких фестивалів.

Нарощування темпу та підвищення продуктивності роботи підприємств сфери туризму, розбудова туристичної галузі як однієї з основних галузей української економіки, поки що задержується невирішеністю ланцюгом питань, які потребують розв'язання державного регулювання та підтримки виконавчих органів влади.

«Розвиток туризму в Україні безпосередньо залежить від таких секторів економіки, як транспорт, торгівля, зв'язок, будівництво, сільське господарство, виробництво товарів широкого вжитку і

туристичного призначення. Туризм розглядають як одну з провідних галузей в сфері структурної перебудови економіки» [3, с. 128].

Туризм не існував би без культури, адже саме культура є однією з головних мотивацій руху людей і тому, що будь-яка форма туризму спровокує культурний ефект як на відвідувача, так і на господаря. Тимчасові міжнародні міграції (без урахування тих, що перебувають у межах держав) являють собою явище без прецеденту в історії людства, що дозволяє контактувати між різними культурами в масштабах, раніше не уявлених. Ці масові рухи дають багатьом людям доступ до представницьких творів різних культур і дозволяють їм з перших рук відчутися різноманітність культур і способу життя, не встановлюючи жодної ієрархії досвіду. У цьому сенсі, і перш за все для молодих, туризм є привілейованим вектором міжкультурного обміну та школою толерантності, де кожен може зіткнутися зі світом, який одночасно є унікальним та різноманітним. Ця ідеальна модель часто порушується дисбалансом у зустрічі між багатими відвідувачами та бідним місцевим населенням. Ця ситуація, як правило, ставить економічно біднішу культуру в позицію неповноцінності, і її члени спокушаються бачити культуру відвідувачів як вищу і копіювати її зовнішні форми. І навпаки, це може призвести до реакцій ворожнечі та відмови від популяції господарів, якщо до цього питання не підходити ретельно. Туризм також може спричинити занепокоєння та дискомфорт у повсякденному житті місцевого населення, коли пріоритет надається інфраструктурі та функціям, орієнтованим на туристів, на шкоду бізнесу, школі, ринковій торгівлі, місцях культових споруд, що приймають, особливо чутливі міста мистецтва. до цього явища конкуренції між міською та туристичною функціями. Культурний шок, пов'язаний із

соціальним шоком, часто посилюється різницею життєвого рівня відвідувачів та господарів. Це може призвести до небажаних наслідків і навіть загрожувати культурній ідентичності. Явища акультурації та привласнення молодими характеристик та способу життя відвідувачів є симптомом контакту між туристами та місцевим населенням, на який часто вже впливають засоби масової інформації. Туризм може бути носієм цієї загрози або, навпаки, може допомогти товариствам підтвердити свою культурну ідентичність, зробити їх обома більш відомими для інших та мати можливість краще пишатися собою, оскільки вони є однією з основних мотивацій для туризму. Таким чином туризм може сприяти захисту права кожного народу на збереження його внеску у загальну культуру. Необхідно шукати умови збалансованого культурного обміну, якщо слід встановити справжній діалог, який може призвести до поваги та поваги до культури та способу життя інших. Рішення слід шукати насамперед через заходи з підвищення та проінформованості як серед місцевого населення, так і туристів, туроператорів та екскурсоводів, а також через суворе невтручання в ту недоторкану частину культури, яка є для кожного окремого виду базовим вирівнювачем, який визначає позитивно чи негативно, його відношення до світу.

Одним з важливих елементів поліпшення зустрічей між туристами та місцевим населенням є участь, а в кінцевому рахунку, контроль за охороною та управлінням ділянок самими місцевими жителями, а також їх розподіл у прибутках, отриманих від туризму. Більше не нав'язувати, туризм буде сприйнятий як можливість проявити свою культуру і в той же час отримати дохід. Туризм також повинен дозволити відродженню нефізичної культурної спадщини шляхом стимулювання художньої творчості, виробництва ремесел та виконавського мистецтва. Важливим елементом у відносинах між туристами та місцевим населенням є роль, яку туризм може відігравати у підвищенні рівня життя, освіти та

здоров'я для місцевого населення в частині ресурсів та робочих місць. З іншого боку, туризму не слід допускати домінування в місцевій економіці; ресурси (вода, рілля) слід виділити для сільського господарства та забезпечити природні простори, необхідні для соціально-економічної гармонії громади. Слід знайти шляхи розвитку туризму з метою збереження як культурних, так і природних ресурсів, запроваджуючи також істотну участь місцевих громад; тобто туризм, який може бути частиною сталого розвитку [30, с. 40].

Культурний туризм процвітає і поширюється на всі рівні суспільства. Культурний туризм - це сегмент ринку, який пропонує найбільший потенціал зростання сьогодні. Приблизно 50% туристів, які зараз здійснюють свої тури, належать до категорії "споживачів культури". Виставки творів мистецтва, концерти, маршрути на історичну чи культурну тематику та інші подібні «мегаподії» часто приваблюють людей на сотні тисяч. А культурні туристи готові платити чималі гроші за проїзд та проживання. Вони не стільки зацікавлені в "споживанні" культурних благ, скільки в задоволенні досвіду, що сприяє культурному життю.

У своїй статті, І. Бондарчук-Чугіна, та В. Орлова, говорять, що : «У сучасному світі туризм стає зв'язуючою ланкою між народами, країнами та континентами, методом активного пізнання світу. За оцінками Всесвітньої туристичної організації (ВТО) частка культурного туризму до 2020 року складе 25 % від загальних показників світового туризму. У ХХІ ст. культурний туризм служить ідеям інтелектуальної й моральної солідарності людства, утвердженню ідеалів терпимості в суспільстві, тобто повазі, прийняттю й правильному розумінню різноманіття культур світу» [1, с. 3].

Туризм є значним викликом для майбутнього людства. На кону стоять питання про збереження та найкраще використання культурних та природних ресурсів та спадщини, можливість гармонійного розвитку на основі цих ресурсів, а також внесок туризму у світовий мир шляхом сприяння якісним зустрічам між різними культурами. Протягом кількох десятиліть туризм перетворився з аматорської діяльності на галузь майбутнього з використанням найсучасніших технологій.

Як сказав грецький філософ Езоп про мову – так можна сказати і про туризм : він може бути найкращим чи найгіршим, залежно від того, як це робиться. Дуже важливо не залишати розвиток туризму випадковістю, узгодженим рішенням та досягненням індивідуальних цілей. Шлях розвитку туризму визначатиме майбутнє світової спадщини та її збереження для наступних поколінь.

«Щоб зберегти національну ідентичність, культурно-історичний потенціал країни, необхідно розробити систему регулятивних механізмів, організаційно-управлінських, фінансово-економічних, правових, юридичних, естетичних, мистецьких, культурологічних, які б допомагали реалізувати систему різних засобів турпроєкту як цивілізоване культурне здійснення туристичної діяльності, формування як самої культури, так і збереження і актуалізацію культурно-історичного потенціалу України як держави і як країни, певної культурної зони, що має свою особливість і ментальність» [1, с. 5].

1.2. Специфіка туристичної галузі України

Десятиліттями подорожі всередині країни не були настільки популярними в Україні: українці зазвичай обирали закордонні місця відпочинку. У той же час, іноземці в основному знають столицю України, Київ, поряд зі Львовом та Одесою, як провідне туристичне місце в Україні. За останні роки, особливо після Революції гідності,

українці, здається, знову відкривають власну країну. Сьогодні багато хто віддає перевагу внутрішнім подорожам можливість виїзду за кордон.

Україна ніколи не була країною з розвиненим туристичним бізнесом. Україна - одна з восьми країн світу, де туризм складає менше двох відсотків ВВП: за даними відділу економістської розвідки, лише 1,4 відсотка ВВП України припадає на туризм [24, с. 275].

У той же час в останні роки у центрі уваги прийшла нова тенденція: збільшений попит на внутрішній туризм. За даними TripAdvisor, у 2013-2014 рр. 33% усіх українських користувачів шукали варіанти відпочинку у своїй країні. У 2016 році частка досягла 50 відсотків.

У той же час директор Центру туристичної інформації Володимир Царук стверджує, що внутрішній туризм виріс на 60-65 відсотків порівняно з 2014 роком. Українці, які раніше їздили на відпочинок за кордон, зараз цікавляться внутрішнім туризмом. Згідно з офіційними даними, вихідний туристичний потік з початку 2014 року зменшився на 25-35 відсотків [3, с. 151].

У той же час кількість іноземців, які відвідують Україну, також зростає. За даними Державної прикордонної служби України, в 2016 році в Україну в'їхало 13,6 мільйонів туристів, що на 5,6 відсотка більше, ніж за відповідну кількість 2015 року. Згідно з підрозділом Economist Intelligence Unit, в 2014 році українці витратили 5,5 мільярдів доларів в інших країнах, а іноземці принесли в Україну 2,3 мільярда доларів.

Україні є що запропонувати в туристичній галузі. На цій території є багато об'єктів культурної спадщини, які варто подивитися. І це лише зовнішній прояв потенціалу, який має український туризм.

Україна має великий туристичний потенціал та безліч надзвичайно цікавих та привабливих місць. Про них варто розповісти і Україні, і світові.

Наші туристичні можливості не обмежуються лише традиційними напрямками. Є ще багато «особливих» місць, де можна знайти унікальне поєднання незайманої природи та тваринного світу. В Україні є багато національних парків, біосферних та природних заповідників. Найвідоміші - «Асканія-Нова», «Шацький», «Карпатський», «Чорноморський» [10, с. 27].

Ми маємо можливість відчутти дух славних боїв та безстрашних воїнів оборонних фортець Кам'янець-Подільського, Луцька, Білгород-Дністровського, Меджибіжа, Ужгорода, Мукачева, доторкнувшись до гармонії природи та дизайну в одному з найкрасивіших місць, створених людиною руки, дендрологічний парк "Софіївка", який польський граф Потоцький отримав як "особливий подарунок" своїй прекрасній грецькій дружині Софії, за якою парк зобов'язаний своїм ім'ям [10, с. 28].

Український туризм щороку приваблює близько 15 мільйонів мандрівників. Що вони шукають? Що робить туризм в Україні привабливим? Є багато особливостей, які є вигідними для розвитку туризму в Україні:

- Понад 500 міст України було засновано понад 900 років тому, також 4500 сіл України старше 300 років.
- Більше 150 тисяч пам'яток культури, історії та археології відображають чудову історію українського народу. 80% пам'яток епохи Київської Русі (IX - XII ст.) Зосереджено на території України.
- Розкопки стародавніх міст у Тирі, Ольвії, Пантікапеї, починаючи з V ст. До н.е. а також чудові фортеці, побудовані в XIV-XV століттях італійцями з Генуї.

- Понад 600 музеїв представляють найвидатніші факти та особистості української історії та культури.
- Україна має чудову та різноманітну географію, кліматичні умови та мальовничу природу. Карпати - це традиційне місце для катання на лижах, альпінізмі та каяках.
- Багато регіонів України зберегли свою етнічну самобутність. Тому туристи мають чудову можливість ознайомитись з національною культурою, піснями, танцями та стравами.

Виходячи із загального положення і спираючись на сукупність всіх раніше перерахованих і згаданих факторів, туризм в Україні можна розділити на кілька видів :

1. Історичний туризм в Україні

Україна має понад 1500 років історії, що породило багато різних історичних та архітектурних пам'яток країни. Історія закладена в усіх пам'ятках та архітектурі України. Однією з найкращих пам'яток є пам'ятник князю Ярославу Мудрому, Пам'ятник гетьману Богдану Хмельницькому, Пам'ятник князю Володимирі.

Історичні та культурні пам'ятки зосереджені у Києві, Львові, Чернігові та Одесі. Місцеві органи влади в цих містах розробляють програми збереження історії та шукають інвесторів та будівельних фірм для їх реалізації. Середньовічний центр міста Львова включений до Реєстру ЮНЕСКО про історичні та архітектурні світові скарби. Майже половина всіх українських архітектурних реліквій знаходиться у Львівській області. Існує державна програма "Відродження міста Львова", згідно з якою український уряд підтримуватиме будь-які зусилля, спрямовані на реконструкцію центру міста XVI-XVIII ст.

[12, с. 9]

Туристів приваблює багата історія України - як трагічна, так і натхненна. Деякі хочуть дізнатися більше про голод Голодомору 1932-1933 років або Голокост Другої світової війни. Україна також має свою частку "туристів, які катастрофують", в основному відвідуючи Чорнобильську зону відчуження та місто-привид Прип'ять.

В Україні турист може відвідати деякі унікальні місця та екскурсії, які не можна знайти більше ніде. Наприклад, Музей стратегічних ракетних військ. Зазвичай іноземці захоплюються Україною і навіть привозять свої родини, щоб провести кілька днів у нашій країні.

2. Культурний туризм в Україні

З часу незалежності країна зазнала значного відродження, і народ все ще намагається зберегти свою культуру, яку створила спадщина. Їх звичаї та традиції сильно впливають на слов'янську міфологію та Східну православну церкву, а також на частину Росії, Азії та Західної Європи.

Однією з переваг, яку має Україна перед своїми сусідами, Польщею, Словаччиною та Угорщиною, є те, що традиційні стилі життя продовжують зберігатися. У селах Карпатського національного парку продовжують зберігатися традиційні способи одягу та ведення господарства. Західні мандрівники виявляють постійний інтерес до турів майстер-студій по Івано-Франківській області. Місцеві декоративні вироби з дерева та тканин надзвичайно популярні в українській діаспорі.

3. Туризм дикої природи в Україні

В Україні є низка національних парків та заповідних територій, які пропонують чудові пам'ятки. Ландшафт заповнений лісом, річками та озерами, що забезпечує ідеальне місце проживання для ряду видів. Ліси країни приваблюють багатьох птахів, що робить його прекрасним

місцем для спостереження за птахами. По всій західній зоні територія займає ліси, всіяні деревами з низкою вічнозелених чагарників та трав.

Довгі гірські хребти, сільські дороги та присадибні ділянки дають гарну можливість для катання на гірських велосипедах у Карпатах. Зараз ринок нерозвинений: гірські велосипеди, обладнання та запчастини важко знайти. Крім того, місцеві туристичні чиновники незнайомі з цим великим ринком спеціальностей, що розвивається в Європі та Північній Америці.

4. Спорт і пригоди в Україні

В Україні проводиться ряд активних заходів на свіжому повітрі, таких як альпінізм, дайвінг, катання на лижах по снігу, походи, плавання, верхова їзда та багато інших. Парашутний спорт - чудово спробувати на горі Клементьєва, стрибки на скакалці в Ай-Петрі, дайвінг на мисі Тарханкут та багато інших.

Шанувальники екстремальних видів спорту можуть спробувати сплав по одній із звивистих українських річок, таких як Черемош чи Південний Буг. Людям, які віддають перевагу плаванню та заняттям водними видами спорту, наприклад, катанням на водних лижах, слід звернути увагу на місця поблизу Одеси та взяти участь у фестивалі Z-Games, що проводиться щорічно на Чорному морі на курорті Затока. Ця подія поєднує всі види екстремальних водних видів спорту та захоплюючі музичні вечірки біля моря.

5. Оздоровчий та рекреаційний туризм в Україні

Україна - чудове місце, яке пропонує омолодження та відпочинок багатьом туристам з усього світу. У нас є чудові оздоровчі санаторії, які країна пропонує у Трускавці та Моршині. Є природні джерела, грязьові ванни, масажі, джакузі, спеціальні

дієти тощо. Ці курорти доступні за вигідною ціною, що пропонує вам насолодитися, відпочити та покращити своє самопочуття.

Поки Україна успадкувала руйнуючу систему охорони здоров'я від Радянського Союзу, яка лише зараз перебуває на ремонті, є багато приватних лікарень, які пропонують високоякісні професіоналів та різноманітних процедур - що є ще однією перевагою для іноземних відвідувачів.

Близько 50 000 іноземців щороку приїжджають в Україну за різними медичними послугами, повідомляє Асоціація медичного туризму України на своєму веб-сайті. Понад 25 відсотків медичних туристів обирають країну для відновлювальних послуг, 18 відсотків відвідують стоматологів та офтальмологів, а понад 50 відсотків відвідують фахівців з питань фертильності, кардіологів та пластичних хірургів. Українська асоціація медичного туризму каже, що іноземці обирають українські приватні лікарні через якісні послуги, але головним фактором є їх доступність [15, с. 50].

Лікування в Україні стає все більш популярним серед пацієнтів із Західної Європи, Ізраїлю, США та Великобританії, оскільки медичні процедури в Україні можуть коштувати на 30–60 відсотків менше, ніж еквівалентні методи лікування на Заході.

Лазерна хірургія очей в Україні може коштувати до 1500 доларів, тоді як у США, наприклад, така ж операція може коштувати до 3000 доларів - і це лише на одне око.

Зараз низка туристичних агентств пропонує послуги з медичного туризму в Україні: Клієнти можуть створити персональний план лікування та вибрати конкретну лікарню чи санаторій в Україні, з транспортом до аеропорту та до нього.

6. Кулінарний туризм в Україні

Україна відома як житниця Європи, Україна має велику кількість продуктів гарної якості за розумними цінами. Велика частина споживаної в Україні їжі вирощується природним шляхом дрібними фермерами і переважно є органічною. Через природні методи землеробства в Україні їжа має багато ароматів та свіжий природний смак.

В останні роки в містах України виникло велике різноманіття ресторанів та кафе. У таких містах, як Львів, Київ, Одеса можна знайти багато місць, де подають гарну їжу.

7. Туризм нічного життя в Україні

Як у кожному сучасному та прогресивному європейському місті, нічне життя у Києві надзвичайно жваве та яскраве. У столиці України можна знайти різноманітні нічні клуби та бари, які задовольняють будь-який бюджет та смак. Розважальні майданчики Києва приваблюють іноземців яскравими шоу та нічними вечірками, чудовими танцювальними поверхами, чудовою музикою та різноманітними напоями.

8. Зимовий туризм в Україні

В Україні є цілий ряд чудових природних ландшафтів, що надає кожен сезон своєї красу. Взимку верхівка Карпат засніжена, і красиві архітектури світяться яскравими променями на них. Узимку тут можна побачити та дослідити багато цікавих зимових видів спорту та пригод. Деякі з визначних місць - Святогірська лавра, Хотинська фортеця, Національний ботанічний сад Гришка, Карпати, Львів та багато інших.

Карпатський регіон пропонує унікальне поєднання гір, чистого повітря, цілющих курортів, історичних місць та етнічної

культури. Тут збирається більшість мандрівників із США, Канади та Західної Європи.

Катання на лижах є головним привабливим карпатським туризмом. Тривалі та надійні снігові умови роблять карпатські лижі популярними. Спонсори лижних споруд США повідомляють, що схили у Славсько (Львівська область) та Яремча (Івано-Франківська область) добре співпадають із піком Пікс та гірськолижними зонами Кіллінгтона у Вермонті. Закарпатська область має кілька трикілометрових спусків, бажаних для слалому. Інші популярні гірськолижні райони в Карпатах - Драгобрат, Тисовець, Ворохта та Яремча. Більшість любителів катання на лижах приїжджають у Карпати з Росії, Прибалтики, Східної Європи та місцевої іноземної спільноти. Крим, прагнучи продовжити сезон, висунув привабливі пропозиції щодо створення сучасних гірськолижних курортів у Кримських горах [23, с. 112].

Отже, ми можемо стверджувати, що Україна, як найбільша країна Європи, пропонує безліч атракціонів для туристів, включаючи фестивалі, що відзначають її багату культуру та гарний вибір багатовікової архітектури. Від сільської місцевості до бруківки вулиць старих міських центрів, а люди в Україні настільки ж різноманітні, як і її пейзажі. Вона є барвистою та гордою країною, що сидить на Чорному морі, сповнена бурхливих пляжів, диких лісів та гірських рівнин.

З історією, наповненою народними традиціями та різноманітними культурними впливами, Україна пропонує мандрівникам гірськолижні курорти, сучасні міста та традиційні села, у багатьох з яких є пам'ятки Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО та добре збережені історичні реліквії [23, с. 116].

На сьогоднішній день наша вітчизна є нерозкритою перлиною східної Європи.

РОЗДІЛ 2

ВЕКТОРИ РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОГО ДОЗВІЛЛЯ УКРАЇНИ

2.1. Зелений туризм

Згідно з європейською статистикою, 35% жителів великих міст в ЄС віддають перевагу відпочити в сільській місцевості. Еко-туризм чи зелений туризм існують у Європі вже більше півстоліття, а Франція - його батьківщина. У середині 20 століття багато французьких фермерів почали переїжджати до міст через втрати, які вони понесли в сільському господарстві. Щоб якось уповільнити цей процес, уряд Франції запропонував організувати на фермах умови для прийому туристів. А в 70-х роках ХХ століття сільський туризм у Франції отримав незалежний статус. Зараз це приносить близько 1 мільярда доларів прибутку до державного бюджету країни [14, с. 38].

Зелений туризм для багатьох жителів мегаполісів став не лише можливістю вирватися із задушливих кам'яних джунглів у сільську місцевість, але й шансом повернутися до джерел та традицій предків, які жили з глибокою повагою до природи та її дарів. Для іноземних гостей України зелений туризм - це можливість пожити в автентичному українському селі, дізнатися історію та традиції того чи іншого регіону, дізнатися про місцеві природні краси та стати безпосереднім учасником сільського життя в українській провінції.

Все більшу популярність в Україні набуває сільський вид туризму. Перебування в мальовничих місцях країни позитивно впливає на фізичне та психічне здоров'я людини. Такий вид відпочинку особливо потрібен жителям великих міст. За офіційними статистичними даними Всесвітньої туристичної організації «зелені» подорожі

заповнюють 7-8% до загальної кількості туристичних подорожей [14, с. 42].

Аналіз економічної літератури України та відповідних законодавчих актів показує, що "зелений туризм" є узагальненим визначенням для таких видів туризму, як "екотуризм", "сільський туризм". Законодавство України щодо розвитку сільського зеленого туризму - це Закон України "Про туризм", "Про приватне сільське господарство", Господарський кодекс України та інші законодавчі акти. Верховна Рада України (zareestrovana від 12.04.2007 № 3467) проект Закону України "Про зелений сільський туризм" знаходиться на розгляді [9, с. 14]. Визначення експертів пріоритетними напрямками розвитку зеленого туризму в Україні є: західний регіон - Закарпатська, Івано-Франківська, Львівська, Хмельницька області, південний регіон - Запорізька, Миколаївська, Херсонська області, центральні та північні області - Київська, Полтавська, Чернігівська області. Загалом сфера зеленого туризму охоплює більшість регіонів України [8, с. 56]. Однак у 1996 р. Ініціатори розвитку зеленого туризму з різних регіонів створили Союз сприяння розвитку зеленого туризму в Україні. Це всеукраїнська громадська некомерційна організація, яка має на меті популяризацію відпустки на селі в Україні, сприяння розвитку сільської інфраструктури та самозайнятості сільського населення, збереженню культурної спадщини та довкілля України. На сьогодні офіси Спілки функціонують у 15 регіонах України. Також в Україні функціонує ще одна всеукраїнська громадська організація - «Федерація сільського туризму України», яку очолює депутат України Володимир Кафарський. Наголошуючи на перших кроках труднощів у створенні зеленого туризму в Україні, там зазначають : «Підтримка уряду цього напрямку дуже потрібна. І коли сфера підніметься, вона окупиться, але на сьогодні допомога потрібна. Найпростіший спосіб - створити кредитний фонд, який дасть кредит на 4-5 років з низьким відсотком для офіційної

реєстрації таких домогосподарств із зеленого туризму». Для ілюстрації рівня розвитку зеленого туризму в Україні наведемо деякі дані з конкретних регіонів. Перш за все слід зазначити, що певний прогрес розвитку зеленого туризму був помічений на Закарпатті. Наприклад, у Берегівському районі зосереджено 45 агрохолдингів, 9 - великобержненських, 3 - у Виноградівському, 23 - у Воловецькому тощо. Всього в регіоні працює 169 домогосподарств (за даними Спілки сприяння розвитку зеленого туризму в Україні, в області є понад 300 агросімей) [11, с. 151]. Не менш активною щодо цієї сфери виявилася Івано-Франківська область. У цьому регіоні налічується понад 300 таких домогосподарств. У районі Львівської області Спілка сприяння розвитку зеленого туризму України зареєструвала близько 90 агросімей. Але, за словами відділу Львівської обласної спілки, Юрій Зінко: "лише у Сколівському районі є понад 125 таких будинків ...". Загалом у Львівській області є приблизно 250 зелених домогосподарств.

Ось деякі дані щодо окремих районів: 4 у Білогірському, 4 у Городоцькому, 52 (лише 15 зареєстрованих) у Кам'янці Подільському, Новоушицькому 20 та ін. Загалом регіональні домогосподарства можуть надавати свої послуги 704 особам У той же час, як і в інших регіонах, важко визначити загальну кількість туристів домогосподарств в аграрному секторі на Полтавщині (за оцінками, до 80-90% не зареєстровано законодавчо). За даними Департаменту туризму та курортів Полтавської ОДА, у різних районах Полтавської області існує 40 юридично зареєстрованих агрохолдингів. За нашими підрахунками, найактивнішими є 23 "зелені" домогосподарства, які функціонують у Херсонській області [17, с. 46]. Є безліч прикладів привабливості цього прибуткового сектору туризму в різних районах: такі споруди для відпочинку, як ферми для коней, риболовецькі селища, осяччі та страусині господарства, господарства з різними видами птахів, домашні тварини, зали для приватного відвідування тощо, де можна добре

провести час та відпочити. Такі об'єкти стають візитною карткою сільської місцевості, приваблюють туристів та допомагають розвивати розвиток соціальної сільської інфраструктури. На жаль, важко відобразити справедливу об'єктивну картину щодо кількості агрохолдингів, задіяних у сфері зеленого туризму. Щодо цього питання, ми можемо погодитись із висновком науковців Полтавської державної сільськогосподарської академії, які зазначають: «Проблема реєстрації та статистичного обліку домогосподарств, що пропонують послуги зеленого туризму, ускладнюється невизначеним визначенням зеленого сільського туризму в українській законодавчій системі та як агро будинки занадто часто називають туристичними комплексами, яких вони по суті не є (наприклад, невеликі приватні готелі в сільській місцевості або навіть у містах). Насправді, тому реєстрація та статистичний облік зеленої сфери сільського туризму не ведуться повністю, що з часом повністю порушує визначити рівень та ареал розвитку цього виду туризму ». Слід також пам'ятати, що окремі власники таких агрохолдингів офіційно не заявляють про себе неорганізованою підприємницькою діяльністю, що також не є останнім фактором, що заважає сформувати неповну картину про стан зеленого туризму в Україні [32, с. 189]. Визнаючи кількісні показники, що характеризують Український зелений туризм, слід зазначити, що цей вид бізнесу, на жаль, ще не набув системного характеру та містить низку нагальних проблем, що потребують вирішення для його перенесення на європейський рівень. До таких проблем насамперед належать:

- відсутність необхідної юридичної підтримки сільського зеленого туризму;
- недостатній рівень розвитку інфраструктури сільської місцевості (перш за все, невідповідна форма сільських доріг, які забезпечують рух до аграрних будинків);

- низький рівень обслуговування інфраструктури сільських доріг, інформаційного тощо;
- неналежний стан великої кількості об'єктів спадщини, недостатнє фінансування реконструкції, відсутність обладнання та під'їзних шляхів;
- непостійний або навіть відсутній мобільний зв'язок у сільській місцевості;
- повільні темпи зростання інвестицій для розвитку зеленого туризму на селі;
- невизначеність кредитних та податкових схем, ставок обслуговування та житла;
- недостатня рекламна підтримка сільського зеленого туризму на внутрішньому та зовнішньому ринках туристичних послуг;
- відсутність збалансованої маркетингової політики у туристичній сфері сільської місцевості;
- низький рівень підтримки персоналу в туристичній діяльності на селі.

Все вищезгадане красномовно свідчить про те, що для туризму в Україні потрібен не лише відповідний закон "Про сферу туризму в зеленій сільській місцевості", а й комплекс розроблених заходів, державна програма підтримки та ефективний розвиток [38, с. 15-16]. Але також слід зауважити, що жодна підтримка уряду не принесе очікуваних результатів без активної позиції жителів села, їх самоорганізації вирішують хоча б частину визначених питань. А сервісні кооперативи можуть стати надійним, перевіреним часом інструментом для подолання їх у сфері зеленого туризму. Сервісні кооперативи не раз довели свою конкурентоспроможність як інструмент самопомоги людей для вирішення різних внутрішніх потреб. Перш за все, хотілося б зазначити, що пропозиція знайти такі кооперативи викликана не бажанням

створити альтернативу спеціальним туристичним представницьким організаціям, які вже діють в Україні, а як показують роки міжнародного досвіду, сервісний кооператив та асоціація (союз, федерація) можуть доповнювати один одного, виконуючи свої статутні завдання.

Якщо основними функціонуючими формами профспілки сприяння зеленому туризму в сільській місцевості є проведення конференцій, виставок, фестивалів, круглих столів в регіонах України, видання журналу, навчальні посібники та інші інформаційні матеріали, сервісний кооператив може надати повний спектр послуг, підключених безпосередньо до внутрішньої активності кожного власника як ділового партнера у сфері зеленого туризму.

Підсумовуючи все вищезазначене, можна зробити висновок, що швидкий розвиток зеленого туризму в українській практиці значною мірою залежить від підтримки уряду, економічної ініціативи розумних ловців, які можуть бачити в цьому шлях до власного добробуту. Реалізуючи таку ініціативу в організації та підтримці кооперативів спеціального обслуговування, власники "зелених" домогосподарств можуть наблизити запропоновану послугу для внутрішніх та іноземних туристів до відповідного європейського рівня.

Розглянемо більш детально види зеленого туризму : перший - активний відпочинок, як походи з ночами в наметах, велосипедні тури, рафтинг, риболовля та полювання. Другий вид зеленого туризму - це пряме проживання в селі, де турист стає учасником повсякденного розпорядку. Гості можуть побачити сільське життя на власні очі, а також доглядати за худобою, готувати дрова, працювати в саду, займатися бджільництвом та спробувати себе у різних промислах [46, с. 165].

Наприклад, Карпати в період з весни до осені є одним з найпопулярніших регіонів для обох видів зеленого туризму. Неймовірні красу природи, різноманітність маршрутів, достаток мальовничих

гірських сіл, де ретельно зберігаються давні українські традиції, роблять цей регіон перлиною зеленого туризму в країні.

Кришталево чисте повітря та смачна кухня, приготовані виключно з натуральних продуктів, купання в гірських озерах та річках можуть відновити не тільки духовно, але й фізично. Крім того, туристи можуть багато дізнатися про історію регіону, відвідавши численні унікальні музеї та екскурсії.

Свіже гірське повітря, заспокійлива атмосфера та цілющі ресурси карпатських оздоровчих місць приваблюють людей з усіх куточків України та світу. Відкритий на початку 19 століття, Трускавець - курорт, де можна знайти 14 різних видів мінеральних вод, в яких можна відпочити та омолодитися [23, с. 112].

Шаян - бюджетна альтернатива відомому грузинському курорту Боржомі та ідеальне місце для покращення самопочуття в цілому. Цілющі властивості його мінеральних вод використовуються для внутрішнього та зовнішнього застосування. Наприклад, розслаблення у джакузі, лікувальні ванни або вакуумний масаж - найпопулярніші послуги серед відвідувачів.

Дуже популярним є підняття на Говерлу - найвища гірська вершина та найвища точка України. На неї щороку піднімаються тисячі людей.

Гора Говерла розташована на кордоні між Івано-Франківською та Закарпатською областями. Стежка відкриття природи до Говерли проходить через охоронювану територію Карпатського національного природного парку. Схили цієї гори мають велику цінність, оскільки вона є домом для багатьох рідкісних, а також ендемічних і реліктових рослин. Тут можна знайти близько 700 видів рослин, 43 з них внесені до Червоної книги України. Сходження на Говерлу - не розслаблююча прогулянка, оскільки піднятися настільки високо, вимагає великих зусиль [23, с. 114].

Тому багато хто підкоряє не менш мальовничі гірські вершини. Бребенескул нагороджує альпіністів прекрасним кришталевим озером, вирізаним льодовиками. Піп Іван ідеально підходить для любителів історії, оскільки ви можете дослідити покинуту обсерваторію на її вершині, названу Білим слоном. З вершин Менчул, Туркул або Хемба також відкриваються неймовірні краєвиди.

Якщо гори на даний момент занадто далеко, то можна насолодитися зеленим туризмом на Київщині. Недалеко від галасливої столиці є багато місць, що користуються великим попитом з боку екотуристів. І іноді не потрібно їхати в якесь особливе село, але досить орендувати відповідне житло в передмісті. Вибір дуже великий, і турист завжди може зупинитися на чомусь конкретному, будь то стабільна садиба, будинок з великим садом, вілла з домашнім господарством або бджолиний двір.

Чудова риболовля на найбільших українських річках, походи в незаймані соснові ліси та відвідування величезних бойових танкових ареалів - все це можна знайти лише в 100 км від столиці України: у регіональному ландшафтному парку Міжрічинський. Цей парк є найбільшим в Україні. Він розташований між річками Десна та Дніпро на Чернігівщині. Більшу частину території парку за радянських часів було закрито для відвідувань простих людей через танковий полігон, де армія СРСР проходила військову підготовку.

Тепер будь-кому дозволено досліджувати величезні військові бункери та глибокі кратери в землі, зроблені вибухами військових бомб. Але головною визначною пам'яткою району є його незайманий характер. У деяких селах тут проживають найдавніші дуби в Україні. А дикі ліси в парку містять довгий список зникаючих видів тварин і рослин.

До активного відпочинку можна також віднести рафтинг - винятковий приклад екстремальної пригоди, яка, однак, є безпечною і не

вимагає певних навичок. Цим видом туризму можна зайнятися на Чорному Черемошу, він має доріжки трьох рівнів складності, проте не перевищує III рівень із VI міжнародної шкали рафтингу. Річка проходить через прекрасну частину Карпат, тому можна легко поєднати екстремальну пригоду з приємним відпочинком.

Ще одним екстремальним відпочинком в нашій країні є банджі. Це найстрашніша, божевільна та найпопулярніша мрія серед любителів екстриму. Стрибки на скакалці в Запорізькій області поруч із знаменитим островом Хортиця. Саме там були зроблені перші екстремальні стрибки з аркового мосту. Незважаючи на те, що зараз їх можна знайти майже у кожному великому місті, це місце все ще залишається найкращим та найпопулярнішим.

Унікальною є можливість побувати у селі в Кам'янець-Подільському районі Хмельницької області. Бакота - українська Атлантида, село, яке було затоплено у XX столітті через будівництво гідроелектростанції. Люди, які жили тут, мушили покинути свої будинки та переїхати жити в інше місце, проте тепер це місце дивує своїх відвідувачів неймовірною красою. Завдяки тому, що було сказано вище, зараз він популярний для дайвінгу та інших водних розваг [27, с. 288]. Для тих, хто не готовий пірнати, місцеві жителі також організують ярмарки та прогулянки на яхтах, щоб ви могли насолодитися красою цього місця. Крім того, в цьому районі також знаменитий собор та деякі печери.

Оригінальність і практична цінність України зі своїм ресурсним потенціалом - це країна великих можливостей для організації активного відпочинку.

А зараз пропонуємо розглянути туристичний південь України на прикладі Херсонської області :

Значною частиною розвитку туризму та показником іміджу країни є його південний регіон. Він є невід'ємною складовою процесу

відновлення і збереження туристично-рекреаційних ресурсів України. Його проблеми та перспективи істотним чином позначаються на загальному стані природних ресурсів всієї країни.

Херсонська область зі своїм багатим історико-культурним надбанням, сприятливим географічним положенням, унікальними природними рекреаційними ресурсами має великий потенціал і відіграє важливу роль у розвитку туристичної галузі України.

Головною особливістю його географічного розташування є доступ до Азово-Чорноморського басейну та водного шляху Дніпра. Це відкриває великі можливості для подальшого розвитку морського та річкового транспорту та галузі дозвілля.

Перш за все, у цьому регіоні унікальними є значні курортно-рекреаційні ресурси: протяжність морського узбережжя - понад 200 км, поклади цілющих грязей, унікальні соляні озера, цілющі термальні та мінеральні води, а також об'єкти та території природно-заповідного фонду. З чотирьох біосферних заповідників України два розташовані у Херсонській області - Чорноморський заповідник та заповідник Асканія-Нова, які включені до списку природних заповідних територій ЮНЕСКО.

Знаменита Арабатська коса, розташована в Херсонській області, має багато термальних і мінеральних джерел, відомих своїми цілющими властивостями. Одне з найвідоміших знаходиться в селі Щаслівцеве. До нього легко дістатися практично будь-яким транспортним засобом від автомобілів до велосипедів. Більше того, вступний внесок робить його популярним серед місцевих жителів - це безкоштовно для дітей до 14 років, людей з обмеженими можливостями та пенсіонерів. Всі інші повинні заплатити гроші, щоб увійти. Крім того, є безліч місць, куди можна безкоштовно залізти [18, с. 45].

Вода в джерелах покращує мікроциркуляцію і корисна для лікування шкірних захворювань та пошкоджених тканин. Крім того, він

надає цілющий вплив на нервову систему і рекомендується людям, які страждають на неврози та подібні захворювання. Повітря також багате бромом, калієм і магнієм, які творять чудеса з дихальною системою.

Дивовижних місць для відвідування в Україні не бракує.

Бердянськ, південне місто, зігрите сонцем і встановлене серед блакитних вод, називається дорогоцінним каменем Азовського моря. Цей курорт, відомий своїми пляжами, кліматом та цілющою гряззю, є одним з найвідоміших на півдні України, а його якості роблять його ідеальним місцем для відпочинку.

Мальовнича Бердянська коса, неподалік від міста, - дивовижне природне творіння. Цей піщаний півострів, який врізається в Азовське море, служить оборонним бар'єром для міста. Сьогодні там розташовано багато санаторіїв і курортів.

Найціннішими скарбами Бердянської коси є унікальні лікувальні грязі, мінеральні джерела та прибережні солоні озера. Грязь Бердянська багато в чому вважається рівною грязі Мертвого моря, а в чомусь навіть перевищує її! А бердянські грязьові клініки вважаються одними з найкращих у Європі. Місто особливо відоме своїми дитячими таборами.

Бердянськ підійде і для тих, хто шукає спокійного відпочинку, а також тим, хто любить відпочивати більш динамічний. Там можна покататися на водному велосипеді, взяти віндсерфінг або спробувати дельтаплан. Або вирушити у морське плавання на яхті чи катері. Також там можна відвідати дельфінарій та аквапарк - один із найбільших на Азовському узбережжі. А ввечері сходити в жвавий нічний клуб, або в затишну кав'ярню чи ресторан.

Справжньою візиткою Бердянська, завдяки якій він став відомим далеко за межами України, є його незвичайні пам'ятники та скульптури. Більшість з них розташовані на одному з найкрасивіших узбережжі Азовського моря. Тільки тут можна побачити такі незвичні скульптури,

як пам'ятник бугайцю - маленька рибка, яка врятувала місцевих жителів від голодної смерті. Є також пам'ятник сантехніку та дачникам на дачі.

Ще одне унікальне місце в Україні - цілющий термальний гейзер «Гаряче джерело». Він розташований поблизу села Облої (Голопристанський район, Херсонська область), за 30 км від пляжного курорту Залізний Порт.

Гейзер був виявлений ще в 1970-х роках під час буріння свердловин на глибині понад 1500 метрів для геологічної розвідки родовища природного газу. Але лише влітку 2005 року гейзер «Гаряча джерела» був обладнаний у лазні для загального користування всіх відвідувачів.

На базі були обладнані басейни, де люди зараз приймають цілющі ванни.

Мінеральна вода надходить на поверхню з глибокої свердловини (1 527 метрів). На виході він досягає температури близько 65-70 градусів.

На території лазні є два басейни з теплою водою (близько +40 С).

Глибина басейнів приблизно 1,20-1,40 м. Вода жовто-коричнева через високий вміст у ній йоду, бромю та бору і саме через це виникає своєрідний запах, тому заборонено тривалий час перебувати у воді, оскільки це шкідливо для здоров'я: можуть з'явитися запаморочення та хвороба.

Також на території лазень є грязьове озеро. Він відокремлений від площі басейну парканом. Його грязь має цілющу дію на суглоби.

Лазні відкриті для відвідування цілий рік. Можете прийти туди навіть взимку, щоб зігріти кістки, і перебування в термальних басейнах буде досить комфортним.

Тут відпочивають діти та молодь, а також бабусі та дідусі. Люди відвідують гейзер з прилеглих пляжних курортів (Залізний Порт, Скадовськ, Лазурне), а також з-за кордону (Білорусь, Німеччина, Китай,

Угорщина, Польща, Болгарія) просто для відпочинку та для лікування захворювань суглобів, щитовидної залози, дихальних та нервових систем [22, с. 83].

Херсонський регіон має неймовірні природні ресурси, що поєднують море та степ. І доказом цього є біосферний заповідник «Асканія-Нова», який був створений Фрідріхом Фальц-Фейном у 1828 році для охорони природних комплексів степів на півдні України.

Заповідник складається з трьох зон: антропогенні ландшафти (дендропарк, зоопарк), буферна зона та природне ядро (степові простори - незаймана територія, де пробігають коні Пржевальського, бізони, віслиюки, олень, лань, муфлон, плямистий олень).

Влітку в степ випускаються зебри та буйволи. Тут восени збирається велика кількість перелітних птахів: зграї журавлів, різні види качок, сірі гуси.

Загальна площа заповідника - 33 307,6 га.

Площа природного ядра - 11 054 га.

У степу налічується 521 вид рослин та 28 видів ссавців.

На вході до заповідника відвідувачі заходять в орнітологічний парк з екзотичними птахами. Орнітологічний парк та дендропарк розділені старовинними кам'яними статуями.

Відвідувачі можуть ходити по зоопарку та дендропарку самостійно - без екскурсій. Потрібно лише придбати вхідний квиток.

Також там є можливість поїхати в сафарі-тур в нескінченних степах і поспостерігати за тваринами, які живуть у природному середовищі. Такі екскурсії є груповими і зазвичай проводяться рано вранці.

Степова територія заповідника огорожена, але по ньому можна ходити. Є можливість побачити стадо коней Пржевальського або буйволів на відстані. Можна також відвідати невеликий ботанічний сад, який знаходиться навпроти входу заповідника.

Біосферний заповідник «Асканія-Нова» - національний скарб України, своєрідний сафарі-парк для цікавого проведення часу з родиною або з друзями.

Скадовськ - курортне місто з прекрасним входом у море, піщаний пляж, що дуже підходить для відпочинку з маленькими дітьми. Навпроти Скадовська, в 9 км на човні, знаходиться незаселений острів Джарилгач, куди відпочиваючі часто їдуть зі Скадовська, щоб уникнути натовпу на курортному пляжі.

Джарилгач ідеально підходить для зеленого туризму. Це острів з невеликою площею (56 м²) та другим за величиною островом (42 км) в Україні (після острова Тендра). Острів розташований в 9 км від пляжного курортного міста Скадовськ на Херсонщині.

Щодня кілька разів на день кораблі влітку відправляються із гавані Скадовська на острів Джарилгач.

Хоча курорт Скадовськ у літній час завжди сповнений відпочиваючих, є можливість знайти незаймане місце на Джарилгачі та зрозуміти, що ви насправді на незаселеному острові.

Символом острова Джарилгач є маяк, який побудував учень легендарного архітектора Густав Ейфелева (Ейфелева вежа в Парижі була створена за його проектом).

Біля пристані острова можна знайти кілька закусочних пунктів, можна задовольнити голод і спрагу. Можна замовити рибний суп, смажену рибу, плов, пиво та інші освіжаючі напої.

На протилежній стороні від пірсу - невелика територія обладнаного пляжу з шезлонгами та навісами.

Зазвичай відпочиваючі приходять на острів рано вранці і плывуть далеко на останньому моторному кораблі ввечері. Хоча, деякі відпочиваючі залишаються тут у своїх наметах кілька днів чи навіть тижнів. Все, що потрібно для такого відпочинку, як їжа, обладнання тощо, привозять із Скадовська своїми силами.

На острові Джарилгач неповторна, незаймана природа. Там можна зустріти кабанів, муфлонів. Джарилгач - дикий острів, де можна насолодитися спокоєм далеко від цивілізації та відчути абсолютну гармонію з природою.

2.2. Анімаційний туризм

Очевидно, що відпочинок, фізичне та інтелектуальне омолодження людей є однією з головних цілей туризму. Завдяки фінансовому багатству людей, оплачувані відпустки на роботі, розвиток транспорту та виробництва, підвищення купівельної спроможності споживачів зробили анімаційний туризм масовим явищем. Її рушійна сила це зняття стресу, активний відпочинок, створення добробуту, відновлення працездатності, збереження та покращення здоров'я. Він включає різноманітні туристичні заходи - від знайомства з далекими та екзотичними місцями чи насолодження морським відпочинком до участі в культурних програмах та різних видах розваг.

Анімаційний туризм можна пов'язати з рекреацією та оздоровчим туризмом. Основні цілі анімаційного туризму включають активну участь у якомусь відпочинковому заході або участь у спортивному чи культурному заході як глядача. Інтелектуальна анімаційна діяльність також реалізується в рамках туризму. Культурний туризм може бути добрим прикладом. Прикладом можуть бути відвідування замків, музеїв народної творчості, релігійний тур. Гастрономія також важлива з цієї точки зору. Відпочинок туристів насамперед означає рекреаційну діяльність, яку здійснюють мандрівники [27, с. 31-33].

Відповідно до сучасної академічної термінології, поняття відпочинку означає культуру проведення вільного часу, активного

відпочинку, благополуччя, радості, відновлення працездатності, збереження та покращення здоров'я. Відпочинок - це певна позитивна поведінка - індивідуальна та соціальна - яка спрямована на формування соматичного, психологічного та соціального добробуту людей.

Як суть кількох його визначень можна констатувати, що відпочинок повертається до природних потреб людей, він пов'язаний з культурою та дозвіллям, і дає досвід та радість. Він призводить до поліпшення фізичних та психологічних умов.

Ще одна особливість відпочинку, яку на яку потрібно наголосити - це наявність рекреаційного досвіду. Його компоненти - серед багатьох інших - включають оригінальність, самовідкриття, своєчасність, почуття свободи, приємні спогади та єдність тіла та розуму.

Любителі пригодницького туризму оцінять подорожі до Українських Карпат, рафтинг та інші заходи, які роблять український туризм ідеальним для відпочинку. Незважаючи на відносно повільний економічний розвиток України, туризм є одним з ключових факторів економіки, який приваблює все більше туристів з усього світу. Сфера українського туризму представлена великою кількістю громадських організацій, туристичних компаній та рекреаційних закладів, які докладають зусиль і вкладають свій час та гроші, щоб зробити туризм в Україні більш комфортним, цікавим та доступним для відвідувачів нашої країни.

Подорожуючи Україною можна побачити майже всі природні чудеса світу: величезне море та тихі озера, гірські вершини та галасливі водоспади, неспокійні річки та таємничі ліси, чудові скелі та фантастичні каньйони, таємничі печери та оксамитові пустелі, квітучі луки та незаселені острови, вулкан та кратери. Тому, враховуючи велику кількість природних багатств, зовсім не дивно і навіть логічно, що внутрішній туризм в Україні стрімко розвивається. З кожним роком з'являється все більше туристичних комплексів європейського рівня,

відкриваються санаторії, атракціони, дельфінарії, готелі [3, с. 129]. Відповідно, все це дозволяє туристичним агенціям цілий рік організовувати свята для всіх бажаючих в Україні.

Якщо розглядати цікаві туристичні місця України у літній період часу, то варто звернути увагу на популярні курорти Херсонської області, де можливо добре провести вільний час. Чисте і тепле море, білосніжні пляжі, морське повітря з корисними мінералами, гейзерами та термінальними джерелами Херсонщини створюють чудові умови для сімей з дітьми. Херсонщина є ідеальним місцем для сімейних подорожей та комплексного оздоровлення.

Про туристичний Херсон часто кажуть «справжня перлина півдня України». Тут зосереджено безліч екологічно чистих природних рекреаційних ресурсів, які не лише вражають своєю унікальністю та красою, але й не зустрічаються ніде більше. І це зовсім не дивно, адже регіон омивається Чорним та Азовським морями, що характерно для єдиного регіону в Україні. Ця функція дозволяє розвивати пляжний туризм та активно працювати над збільшенням туристичного потоку для місцевих жителів та підприємців. Більше того, сама природа надає можливість рухатись у цьому напрямку, оскільки місце розташування регіону має понад 800 кілометрів берегової лінії, майже 80 соляних та грязьових озер, багато гейзерів та кінцевих джерел. Для прихильників зеленого туризму простори Херсонщини стануть ідеальним вибором, адже там є найдовша піщана коса у світі - Арабатська стрілка та Олешківські піски, які є найбільшим піщаним масивом у Європі. Українська пустеля складаються із безмежних барханів (тутешні мешканці називають їх «кучугурами»), висотою близько 5 м, і негустою рослинністю [18, с. 47].

Окрім популярних курортів на Чорному морі з європейською якістю обслуговування, можна відвідати не менш цікаві місця Херсонщини, до них відносяться : Лемурійське озеро (це солоня яма, яка

розташована на березі Сівашу, недалеко від села Григорівка. Унікальна водойма з рожевою водою.), незаселений острів Джарилгач і Бірючий, Гендрівська коса, дельта Дніпра та Олешківський ліс.

Якщо мета літнього відпочинку - усамітнення від міської метушні, то унікальна флора та фауна заповідників Херсонської області: Асканія-Нова, Чорноморського біосферного заповідника або Станіславського ландшафтного заповідника в цьому легко допоможе. Важливо зазначити, що в Херсонській області зосереджено понад 80 об'єктів, які входять до природно-заповідного фонду України та охороняються законом [18, с. 48-49].

Херсонська область може здивувати сучасного туриста не лише своїми природними красотами, а й своєю багатою історичною спадщиною. Слід зазначити, що на її території зосереджено понад 5 тис. старовинних пам'яток та об'єктів історико-культурної спадщини. Дійсно, краєзнавці та історики, вивчаючи руїни та артефакти, виявлені під час археологічних розкопок, змогли довести, що колись тут жили : скіфи, гуни, печеніги, татари, турки, половці та запорізьке козацтво. Минули століття, багато чого залишилося забутим, але все ж фрагменти історії, які розкидані по різних куточках Херсонщини, яскраво нагадують сучасному поколінню про високу ціну свободи, життєвих цінностей, відданості та героїзму. Серед збережених історичних пам'яток Херсонщини можна відзначити найпопулярніші: царський курган Огуз, залишки Херсонської фортеці, Олешківська та Каменська Січ, скіфські жінки, Бургунський міст, Чорна долина, Єкатерининська миля [20, с. 126].

Для категорії туристів, які не можуть уявити собі активний відпочинок без сучасних розважальних комплексів, Херсонська область може надати багато цікавих місць та здивувати навіть найвибагливіших гостей.

Риболовно-рекреаційний комплекс «Дельта Дніпра» у с. Дніпровському заснований в 2007 році. Він розташований на березі річки в 34 км від аеропорту Херсон і 23 км від центру міста. "Дельта Дніпра" займає площу 1,08 га. Комплекс розташований у нижній течії Дніпра.

Основними видами його діяльності є організація сімейного та корпоративного відпочинку, риболовлі, полювання, а також - семінарів і конференцій. Міні - готель на 36 місць, комфортабельні двоповерхові котеджі з каміном і котедж з сауною у води з окремою територією. У теплу пору року можна користуватися послугами басейну, водних атракціонів та прогулянок по річці на комфортабельному катері.

Для відпочинку гостей комплекс пропонує затишні альтанки, послуги аніматорів, кальян, більярд, катання на «плюшках», водних лижах і каяках.

Для любителів риболовлі пропонуються послуги досвідчених егерів, послуги оренди човнів і снастей для лову риби. У різні пори року в комплексі проводяться змагання з рибної ловлі.

Продовжуючи мандри Херсонською областю, неможливо не завітати до виноробного заводу князя Трубецького у с.Веселе, приблизно в 73 км на схід від Херсона знаходиться ця стара виноробня, яка виробляє вина за традиційною технологією. Це місце поєднує не тільки гастрономічний, але й історичний туризм.

«Винзавод князя Трубецького» - єдиний історичний замок в Україні. Протягом 120 років тут виробляють високоякісні українські вина з винограду, який вирощують на власних виноградниках та збирають вручну.

Натуральні високоякісні вина Трубецького завоювали міжнародне визнання і знайшли свою нішу на українському ринку - преміум-аукціоністський тероар українських вин. «Винзавод князя

Трубецького» дотримується принципу терору та виробляє вино і може гарантувати контроль якості на всіх етапах виноробства.

Це місце - унікальний об'єкт винного туризму в Україні. Збір врожаю на Трубецькому винзаводі приваблює багатьох туристів не тільки з України, а й Європи. У 2013 році історичну будівлю винзаводу, спочатку збудовану у 1900 році, було відремонтовано разом із вежею та оглядовим майданчиком, обладнаним залами для дегустації вин. Відреставровано 8 галерей винних льохів із Трубецького часу, які використовуються для старіння та зберігання вин. На території винзаводу є готель з 10 номерами, а також атмосферний передній зал у античному крилі.

Усвідомлюючи перспективи розвитку свого регіону та бізнесу, місцеві підприємці створюють європейські умови для комфортного відпочинку. Тому на всьому Азовсько-Чорноморському узбережжі є багато водних розваг, 2 дельфінарії, майже 50 реабілітаційних центрів, понад 60 садіб для зеленого туризму, готелі та готельні комплекси. Як правило, в курортних районах Херсонської області можна відвідати більярдні клуби, боулінг, атракціони, парки, центр картингу, виставкові зали та багато іншого.

За офіційними даними лише в регіоні, існує понад 1000 об'єктів для активного відпочинку на природі, в той час як ця статистика швидко росте з кожним роком. Щоб привернути увагу туристів з усієї України та з-за кордону, регулярно проводяться фестивалі майже у всіх курортних місцях Херсона.

Серед найпопулярніших можемо зазначити :

- **Міжнародний театральний прем'єрний фестиваль «Мельпомена Таврії»**

З 1998 року проводиться щорічно в Херсоні в середині червня.

Основна ідея фестивалю - популяризація театру, підвищення його авторитету, обмін досвідом між творчими організаціями, знайомство з театральними прем'єрами та найцікавішими творчими питаннями різних куточків України.

Організатори фестивалю: Міністерство культури та туризму України, Національна асоціація театральних працівників України, Херсонська обласна державна адміністрація, Херсонський обласний академічний музично-драматичний театр ім. М. Куліша, Фестивальний центр з асоціацією організаторів ігор «Таврія» та Херсонська місцева влада. Члени журі - найкращі театральні працівники, артисти та театральні критики.

- **Фестиваль південного колориту, їжі та емоцій «Тишо-Тишо фест»**

Щорічно на святкування збирається значна кількість людей, щоб весело провести час, скуштувати смачних страв і відпочити душею. Традиційно локацією фестивалю є головна набережна міста.

- **Чорноморські ігри**

Всеукраїнський благодійний дитячий фестиваль, що проводиться з 1998 року у місті Скадовськ Херсонської області, на березі Чорного моря. Наймасштабніший та найпрестижніший фестиваль на території України, заснований президентом компанії «Таврійські ігри» Миколою Баграєвим. У фестивалі беруть участь талановиті діти з усіх куточків України.

- **Всеукраїнський благодійний фестиваль народної творчості "Купальські зорі"**

Відбувається щорічно в місті Гола Пристань Херсонської області першої суботи-неділі липня. Метою фестивалю є популяризація

народної творчості, відродження традиційних свят та обрядів, обрядової пісенної спадщини, підтримка та розвиток української національної культури, народних промислів, розширення культурних, туристичних, інформаційних та ділових зв'язків.

Херсонська область, як і багато інших місць в Україні, має великий туристичний потенціал та безліч надзвичайно цікавих та привабливих місць. Про них варто розповісти і Україні, і світові. Для цього громади повинні бути навчені бачити їхню родзинку та найкращим чином представляти її туристам.

2.3. Культурно-просвітницький туризм

Культурно-пізнавальний туризм - вид подорожей, мета яких полягає в залученні до культури, історії та художньої спадщини місця відвідування. Подорож до культурних пам'яток легко може бути пов'язане з будь-яким іншим видом туризму - діловим, релігійним, екологічним, спортивним. Це робить культурний туризм одним з найбільш затребуваних і одним з найдоступніших способів організації відпочинку. Його популярність пов'язана з відносною незалежністю від фінансового добробуту туриста: точки культури з різним ступенем концентрації представлені практично в будь-якому просторі, а тому для людини, яка хоче задовольнити свої художньо-естетичні потреби, завжди знайдеться можливість зробити це, не вдаючись до великих витрат на перельоти і переїзди. Точки осередку культури в тому чи іншому просторі часто є також місцями, що мають відношення до художнього надбання всього народу. Такі місця, безумовно, підвищують туристичну привабливість регіону і стають обов'язковими пунктами основних маршрутів культурного туризму в країні [25, с. 13].

Це також чітко перекликається з робочим визначенням творчого туризму, що дається ЮНЕСКО, згідно з яким «відвідувач має навчальну, емоційну, соціальну та спільну взаємодію з місцем, його культурою життя та людьми, які там живуть». Простіше кажучи: "менше музеїв, більше площ" [1, с. 263].

Чудовим прикладом для успішного культурно-просвітницького туризму може стати Києво-Печерська Лавра.

Києво-Печерська лавра, монастир, який зробив Київ «Римом» православного християнства та прийняв паломників з усієї Європи, продовжує привертати до себе відвідувачів. На його території в 28 гектарів розташовані не лише церкви, вежі та підземна печерна система, а й деякі найцікавіші музеї Києва.

Заснована в 1051 році ченцями Антонієм та Феодосієм (будівля тривала близько 9 наступних століть), Лавра була покликана поширювати новоприйняту християнську релігію по всій Київській Русі. Монахи поклонялися, жили і були поховані в печерах, де прохолодна і волога атмосфера дозволяла їхнім тілам муміфікувати природним шляхом. Це явне чудо ще більше підвищило репутацію монастиря. Тіла ченців майже досконало збереглися донині, факт, який ви можете побачити самі, спускаючись у печери зі свічкою, щоб освітити шлях. Більше 900 років там сплять нетлінні тіла засновників монастиря – Преподобних Феодосія та Антонія, Агапіта Цілителя, Нестора Літописця та мощі інших 118 святих.

Доречі, неподалік від Лаври знаходиться музей великої вітчизняної війни. Цей меморіальний комплекс Другої світової війни, який відкрився в 1981 році, включає музей з 18 різноманітними галереями, вічним вогнем, численними експонатами документів військових командирів, учасників війни, колекцію орденів, медалей та грамот, документальні свідчення війни свідки, унікальні речі окупації та визволення привертають увагу відвідувачів.

Центральним у цьому плані є, звичайно, масивна титанова статуя жінки «Мати Батьківщини», 62 м заввишки, якщо бути точним 12-тонним мечем та щитом. Вшановуючи радянських захисників під час Другої світової війни, її стиль соціалістичного реалізму є цікавим контрастом до довколишніх золотих куполів Печерської лаври.

Продовжуючи тему церков, не можна не згадати про Софійський собор, який є найдавнішою церквою в Києві. Вона була побудована в 1037 році князем Ярославом Мудрим, який, до речі, закладав її для відпочинку в межах пам'яті місця перемоги Київської Русі над печенігами (азіатські племена) та прославлення християнства. Вона була названа на честь знаменитого собору Софії в Константинополі. «Софія» також означає «мудрість» грецькою мовою. Це величне 13-купольне святилище примикало до палацу Ярослава і стало святим місцем майстерні для киян, а також політичного та культурного центру. Своїм інтер'єром багаті фрески та мозаїки, багато з яких досі залишаються неушкодженими майже тисячоліття пізніше, Софія справила величезне враження на звичайних шанувальників Києва. Подібне враження відчувають і нинішні відвідувачі, настільки сильним є відчуття історії. Тут великі князі були короновані та поховані, тут проводилися офіційні церемонії та прийоми посланців, тут проводилися зустрічі з іноземними дипломатами та переговори про договори. Собор був відомий як резиденція київського митрополита.

Сьогодні весь собор знаходиться під захистом України як національного заповідника, а також отримує підтримку ЮНЕСКО. Велику цінність становлять мозаїки та фрески 11 століття, виконані за унікальною технологією, що зображають сцени з Писань, окремі фігури отців Церкви, апостолів, воїнів та служниць.

Національний дендрологічний парк України "Софіївка" - без перебільшення - одне з найкрасивіших місць України. За планом своїх творців "Софіївка" - це втілення ілюстрацій Гомерівської "Іліади" та

"Одіссеї". Різні частини гомерівської «Одіссеї» були матеріалізовані в конкретних об'єктах. Будь-яка композиція чи мала архітектурна форма приносить ідею конкретного плану, заснованого на ідеї міфу чи якоїсь події, і все це настільки добре продумано і пов'язане між собою, що загалом розряджається в симфонію краси.

Національний парк "Софіївка" є частиною Національної академії наук України. Він розташований в місті Умань, Черкаська область і відомий у всьому світі як один із найвідоміших шедеврів світового садово-паркового мистецтва кінця XVII - початку XIX століть. Софіївка стоїть на одному рівні паркової забудови з такими європейськими парками, як Сад Бальбі у Флоренції (Італія), Парк Сан-Сусі в Потсдамі (Німеччина) та Версаль (Франція).

Парк налічує понад 2000 видів дерев, кущів та квітів, як місцевих, так і екзотичних, які гармонійно співіснують з прекрасними фонтами, озерами, водоспадами та скелями.

Район Софіївки можна розділити на деякі зони: Центральну, Східну, Західну, Північну та Південну зони. Будь-яка з цих областей представляє особливе будівництво і складається з різних історичних будівель, статуй та гротів, які прикрашені спеціальними об'єктами природи. Усі вони створюють композиційну гармонію.

Журнал Forbes включив Одеський оперний театр до списку найнезвичніших пам'яток Східної Європи. Національний академічний театр опери та балету в Одесі, Україна, був побудований між 1884 та 1887 роками віденськими архітекторами Фердинанда Фелнером та Германом Гельмером. Одеський театр опери та балету був першим театром у Новоросійській губернії, де використовувалося електричне освітлення та центральне опалення. Архітектурним стилем Одеського оперного театру є віденське бароко. Це був найважливіший стиль в Європі в 16-18 століттях.

Аудиторія Одеського оперного театру оформлена у стилі пізнього французького рококо. Стеля, спочатку намальований Францом Леффлером (і відновлений Михайлом Зандіним після пожежі 1925 року), розділений на чотири сегменти / медальйони, що містять сцени з «Гамлета Шекспіра», «Сон у літню ніч», «Казка зимової» та «Дванадцята ніч» або «Що ти будеш». У центрі велика люстра, дивовижна великою кількістю і витонченістю її деталей.

Миколаївська астрономічна обсерваторія - це культурне надбання національного рівня, найдавніша морська обсерваторія південно-східної Європи. Вона була заснована у 1821 році головнокомандуючим Чорноморським флотом адміралом О.С. Грейгом. Обсерваторія була побудована за проектом головного архітектора Чорноморського адміралтейства Ф.І. Вунша. Його ансамбль складається з будівлі Головної обсерваторії, побудованої у стилі класицизму та астрономічних павільйонів початку 20-го століття. де зберігаються історичні астрономічні прилади та інші музейні експонати. Також є три модерні павільйони з робочими телескопами, які використовуються для досліджень та спостережень, господарські будівлі та приміщення для обслуговування наукових лабораторій та функцій управління та потреб, житло 4 будинків, а також історичний та культурний ландшафт парку. Загальна площа ансамблю - 7, 1 га, у тому числі 2, 1 га забудованої площі.

Власність зберегла справжність і донині. Оригінальний макет, плани, матеріали та структура дійшли до нас недоторканими. Постановою Ради Міністрів Української від 24 серпня 1963 року майно включено до Національної інвентаризації пам'яток історії та культури як пам'ятка архітектури з національним статусом.

У обсерваторії 19-го століття. унікальні астрономічні прилади збереглися до наших днів. Тут знаходяться: меридіанне коло, колекція астрономічних годин 18 - 19 ст., книги з астрономії 17 - 19 ст.

Історико-астрономічний комплекс Миколаївської астрономічної обсерваторії в Україні не має аналогів. Доречі, у 2021 році обсерваторія сповнить своє 200-річчя.

Національний музей українського гончарства в Опішні - гончарна столиця України, був заснований у 1986 році. Це древнє село славилося найбільшим центром майстрів гончарства та кераміки. На даний момент Національний музей українського гончарства в Опішні має найбільшу колекцію художніх робіт майстрів - керамістів та гончарів - близько 35000 експонатів. Усі відвідувачі отримують безкоштовний свисток.

В Україні та інших країнах немає аналогів Національній галереї монументально-ландшафтного садівництва глиняних скульптур - понад 200 експонатів, а також найкраща виставка символічних панно керамістів та гончарів України - понад 150 експонатів. Також там є унікальна спеціалізована бібліотека про українське та всесвітнє гончарство - понад 100000 книг.

Національний музей українського гончарства в Опішні організовує національні майстерні гончарів, майстерні кераміки, міжнародні фестивалі гончарів та національні конкурси гончарного мистецтва, національні та міжнародні конференції з гончарства.

З 2010 року Національний музей українського гончарства проводить щорічний міжнародний фестиваль гончарства та кераміки "ЗДВІГ", на який приїжджають професіонали гончарства та кераміки для обміну досвідом, а також для участі у конкурсі на найкращий витвір мистецтва у галузі гончарства, кераміка та боді-арт. Також під час фестивалю "ЗДВІГ" проводить чудову ярмарок, де туристи та відвідувачі могли придбати твори мистецтва - кераміку, керамічну скульптуру та посуд з натуральної глини.

Луцький (або Любарцький) замок - головна історична пам'ятка столиці Волині. Це єдиний замок в Україні, який бачив майже кожен

українець, завдяки тому, що він тримав його картинку в руці на купюрі в 200 гривень.

Три вежі твердині - Владич, Любарт та Стир - досі стоять, обнесені стінами товщиною 10 метрів. У Владичі є озброєння та унікальна колекція дзвонів. У Вежі Любарта виставка будівельної кераміки. А основні камені показують, де стояв палац Вітовта та церква Іоанна Богослова. Тут проводяться щорічні «лицарські турніри», відомі як «Меч Луцького замку». А замок Любарт все ще підноситься над сучасним містом. Так було в 14 столітті, так зараз і нехай буде так протягом століть.

І ми знов хочемо звернути увагу на південь України, а саме на Херсон та його область. Бо, як нам вже відомо, культурно-просвітницький туризм є чудовим способом звернути увагу та підвищують туристичну привабливість регіону.

Для багатьох мандрівників місто є відправною точкою для вивчення визначних пам'яток України. Херсон цікавий і як окремий туристичний центр. На території міста знаходиться багато важливих історичних об'єктів та привабливих і захоплюючих переферій. Тому пропонуємо розглянути кілька місць, де, ми вважаємо, потрібно обов'язково побувати.

Цікавою релігійною пам'яткою є собор Святої Катерини. Він став першим кам'яним собором, побудованим на території міста. Зараз собор - яскравий приклад класицизму. Після Революції собор був закритий і всі цінності були передані. Спочатку він служив як антирелігійний музей, а потім як склад. Собор був відкритий у 1991 році. Незважаючи на складну історію, він зберіг багато оригінальних елементів інтер'єру.

Одну з найрозкішніших будівель Херсона займає художній музей ім. А. Шовкуненка. Розкішна будівля з його захоплюючим фасадом була побудована в 1906 році і з самого початку належала міській думі. Музейна колекція почала формуватися у 1890 р. Спочатку її колекція

була досить скромною. Нині музей зберігає понад 7 000 експонатів, серед яких унікальні картини 17 століття. Історична будівля відрізняється розкішним дизайном і має велику архітектурну цінність.

Ще одним дуже цікавим місцем є будинок Поліни Райко. Вона народилася в 1928 році як Пелагея Андріївна Райко в місті Цюрупінськ.

У 1998 році, у віці 69 років, Поліна Райко почала робити картини, таким чином намагаючись дещо прояснити своє життя, як вона потім пояснила. У неї була лише невелика пенсія, і довелося використовувати найдешевші фарби та пензлі, які можна було дістати на місцевому ринку. Але живопис став її справжньою пристрастю настільки, що вона покрила всі стіни свого будинку барвистими малюнками.

Її живопис поєднує автобіографічні історії, релігійні мотиви, радянську символіку, сни. У своєму будинку із семи невеличких кімнат Райко створила власну «іконографічну систему» сюжетів і образів, які описують її земне життя та уявлення про життя після смерті.

У 2003 році місцева асоціація Херсонського центру "Тотем" зацікавилась її творчістю та взяла на себе ініціативу виготовити брошуру про її життя та творчість. Однак перед публікацією «Дороги до раю» (у 2005 році) Поліна Райко померла (15 січня 2004 р.).

Арт-центр «Пінчук» у 2018 році організував експозицію «Свій простір» (30 жовтня 2018 р. - 6 січня 2019 р.) про місце жінки в українському мистецтві з урахуванням специфіки суспільно-політичної ситуації в країні.

Поліна Райко була однією з представлених художниць, експозиція якої демонструвала деякі її настінні фрески за допомогою фотомонтажів у натуральний розмір.

Зелені хутори Таврії. Це класичний зразок старовинного українського господарства з його традиціями та основами.

Тут відвідувач зможе поспілкуватися з козаками, покататися на конях та подивитися інших домашніх тварин. На території Таврійської зеленої ферми проводяться різноманітні свята та ярмарки.

У цьому парку розваг достатньо не тільки для маленької дитини, адже там них є не тільки різноманітні майстер-класи та екскурсії, а й окремі місця для відпочинку та просто романтичні місця для пар.

Хутори Таврії складаються з 45 хуторів, кожен з яких пропонує майстерні, пов'язані з назвою ферми: лучник, ляльки-мотанки, перукар, обереги, пряники, виготовлення скла, гончарство, ковальство, плетіння кошків, ліплення з глини, живопис, повстяна шерсть, мило, трав'яні обробки тощо.

Зелені ферми Таврії - історично-розважальний комплекс під відкритим небом, розташований на південь від Херсона на місці старих господарств, що існували тут на початку 20 століття. Тут відроджуються українські народні традиції та ремесла. Комплекс поєднує в собі культурні, освітні, екологічні та розважально-ігрові компоненти на основі синтезу історії регіону, екології та сучасного мистецтва.

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ ОПТИМІЗАЦІЇ ТУРИСТИЧНОГО РИНКУ УКРАЇНИ

Роль міжнародного туризму в глобальній економіці постійно зростає. Досвід багатьох країн свідчить про великий потенціал та високу прибутковість туризму. Тому константа міжнародного туризму з боку держави повинна бути одним із стратегічних напрямків соціально-економічного розвитку України. Міжнародний туризм позитивно впливає на соціокультурний розвиток України, стимулюючи ріст суміжних секторів, позитивно впливаючи на формування іміджу України як туристичної держави. Для аналізу розвитку міжнародного туризму в Україні слід проаналізувати потенціал цієї галузі та вивчити інститути та інструменти її регулювання [3, с.128].

Ефективне функціонування міжнародного туризму неможливе без планування, управління, координації та контролю центральних та місцевих органів виконавчої влади, місцевих органів влади, які займаються його розвитком. Необхідність державного регулювання міжнародного туризму зумовлена, по-перше, специфічними особливостями туризму як економічної діяльності, що вимагає формування стратегії регулювання його діяльності, по-друге, основними тенденціями розвитку міжнародного туризму в сучасних умовах, по-третє, посилення економічної, соціальної, культурної та політичної ролі туризму на національному та міжнародному рівнях, що має велике значення. Важливим у розвитку туризму в Україні стало прийняття у 1995 р. Закону "Про туризм" (Закон № 324/95-ВР від 15.09.1995) та 2000 р. "Про курорти" (Закон № 2026-III, 5.10 .2000), які є загальною законодавчою базою, що регулює туризм в країні [9, с. 14].

У цьому розділі ми хочемо розглянути та проаналізувати питання проблематики оптимізації механізму для міжнародного туристичного ринку в Україні.

В якості початкових даних використовувалися дані Всесвітньої туристичної організації, державної служби з туризму та курортів, державного комітету зі статистики. Розглянуто наукові розробки вітчизняних і зарубіжних фахівців, а також останні зміни в державному управлінні в галузі туризму. При дослідженні використовувалися методи системного та статистичного аналізу.

Основні результати дослідження.

Розглянемо динаміку основних параметрів, що характеризують туристичну діяльність в Україні. За 2000–2011 рр. обсяг в'їзних туристичних потоків в Україну збільшився майже вдвічі. Так, якщо в 2000 році 6,4 млн. іноземних туристів відвідали Україну, то в 2011 році понад 21,4 млн. Людей стали гостями нашої країни. Світові тенденції під час глобальної економічної кризи 2008–2010 рр. негативно вплинули на туризм, особливо стосовно міжнародних туристичних прибутків. Відбувся спад її рівня, приблизно -18,3% у 2009 році (загальний обсяг міжнародних туристських прибуттів становив 20,8 млн. осіб, тоді як у 2008 р. - 25,4 млн. осіб).

Як зазначають Н. В. Фаринюк та М. А. Наумова у своїй статті «Статистичний аналіз ринку туристичних послуг України»: результатом виконання програми розвитку туризму на території України стало перевищення темпів зростання кількості в'їзних туристів над виїзними. Протягом періоду 2014–2017 рр. виїзний туристичний потік збільшився з 23,76 млн. осіб у 2014 р. до 24,66 млн. осіб у 2017 р., тоді як за цей же період в'їзний потік туристів зменшився із 24,67 млн. осіб у 2014 р. до 13,33 млн. осіб у 2017 р. [3, с. 129]

До провідних країн, з яких в основному приїжджають іноземні туристи, слід згадати Росію (34%), Молдову (19,2%), Білорусь (12,2%), Польщу (8%), Угорщину (4,2%), Румунію (3,3%) та Словаччину (2,8%).

Проблеми та шляхи оптимізації механізму для міжнародного туристичного ринку в Україні. Аналіз зарубіжного та вітчизняного досвіду свідчить про необхідність посилення ролі держави у формуванні та розвитку туристичної галузі для покращення її функціонування. Розвиток галузі туризму стимулює зростання суміжних галузей, особливо будівельної та роздрібною торгівлі. Світова економічна криза 2008–2010 рр., наслідки якої вплинули на Україну значно більше, ніж сусідні країни, показала, що багато секторів економіки України вичерпали свій потенціал. Україні потрібні нові точки економічного зростання, які стануть новими основними джерелами поповнення державного бюджету, а також допоможуть створити робочі місця. На думку багатьох експертів, міжнародний туризм - це галузь української економіки, потенціал якої ще не реалізований і який може продемонструвати необхідне прискорене зростання.

У багатьох країнах на міжнародний туризм припадає значна частка ВВП. Наприклад, частка туризму в економіці Франції становить 7,1%, Хорватії - 17,0%, Греції - 15,8%, Іспанії - 10,2%, Росії – 6,5%. Частка туризму в економіці України становить лише 1,6% ВВП, що свідчить про те, що туристичний потенціал країни ще не повністю реалізований [34, с. 134].

Відповідно до звіту про конкурентоспроможність подорожей та туризму 2011 року Всесвітнього економічного форуму 2011 року, Україна посіла 85 місце серед 139 країн за конкурентоспроможністю туристичного сектору (тоді як у 2010 році країна посіла 77 місце), якість доріг - 74 місце, за кількістю місць у готелях - 113 місце, а з точки зору їх доступності - 115 місце, відкритість до туризму - 88 місце, ефективність маркетингу та брендингу - 120 місце, за пріоритетністю

туризму для держави - 101 місце (Blanke & Chiesa, 2011). У 2011 році Україна була розміщена між Намібією (84 місце) та Гватемалою (86 місце). Ця ситуація потребує нових підходів до формування, насамперед, політики розвитку туризму та безпеки [34, с. 136].

Отримані результати аналізу свідчать про те, що головна проблема сьогодні - відсутність єдиної цільової програми розвитку туризму в умовах обґрунтування не лише користі для туристичної галузі в країні, а чіткою стратегією визначено перелік ефективних заходів на національному, регіональному та місцевий рівень. Можна відзначити деякі інші негативні фактори, що впливають на розвиток міжнародного туризму в Україні:

- неадекватність нормативно-правової бази, яка повинна ґрунтуватися на розгляді накопиченого міжнародного досвіду, але з поправкою відповідно до національна специфіка туристичної галузі;
- необхідність вдосконалення системи персоналу в секторі, підвищення професіоналізму;
- нестабільність системи оподаткування, особливо щодо інвестицій у туристичну галузь;
- відсутність послідовності в управлінні розвитком та функціонуванням туристичної галузі та окремих туристичних організацій у взаємодії з іншими суб'єктами (транспортними компаніями, готелями тощо);
- відсутність чіткого механізму залучення інвестицій у галузь та майже відсутність регулювання цього процесу.

У Стратегію розвитку туризму та курортів на період до 2026 року, зазначають : «Метою реалізації Стратегії є формування сприятливих умов для активізації розвитку сфери туризму та курортів згідно з міжнародними стандартами якості та з урахуванням європейських цінностей, перетворення її на високорентабельну, інтегровану у світовий ринок конкурентоспроможну сферу, що забезпечує прискорення

соціально-економічного розвитку регіонів і держави в цілому, сприяє підвищенню якості життя населення, гармонійному розвитку і консолідації суспільства, популяризації України у світі» [2].

Державне регулювання галузі туризму має бути спрямоване насамперед на досягнення наступних цілей :

- прийняття спільної цільової програми розвитку туризму в країні з випуском ключових стратегічних пріоритетів та заходів;
- розробити інтегровану концепцію туризму, міжнародної туристичної галузі в Україні на основі фінансових потреб, а також реальних та послідовних дій;
- розробка програм розвитку регіонального туризму та їх узгодження із загальною метою програми розвитку туризму;
- формування регуляторного забезпечення міжнародного туристичного бізнесу та членство України в міжнародних спеціалізованих організаціях, асоціаціях та структурах, підписання та реалізація двосторонніх міжурядових угод стосовно туризму;
- досягнення необхідної якості навчання в туристичній галузі через зміни в системі освіти з метою задоволення потреб окремих регіонів з урахуванням особливостей їх розвитку;
- прискорення переходу на вищий рівень управління організацією та обслуговуванням туризму, підвищення якості туристичних послуг;
- поступове збільшення кількості туристів, що в'їжджають в країну, і зростання внутрішнього туристичного руху;
- заохочувати інвестиції в туристичну галузь.

Через велику кількість проблем державна політика повинна базуватися на принципі поділу державного регулювання галузі та функцій, які ця галузь виконує.

Таким чином, механізм удосконалення міжнародного туризму в країні повинен брати активний вплив на ситуацію, використовуючи програмний метод. Державне сприяння туристичній діяльності в цьому

випадку реалізується у двох сферах - економічній та організаційній. Економічні заходи державної підтримки охоплюють пряме стимулювання та стимулювання фінансової діяльності, хоча (податки, дотації, інвестиції), інституційні - створюють сприятливі умови для туристичної діяльності, і останні можуть бути розділені на ті, що визначають безпеку, та ті, що регулюють туристичний ринок (легкий кредит, доступ до інфраструктури, тощо).

Висновок.

У нашому дослідженні визначено основні групи факторів, які впливають на розвиток туристичного бізнесу. Проведено аналіз складу факторів та їх впливу на розвиток туризму в Україні. Доведено, що на економічну безпеку реальної економіки України суттєво впливає в'їзний та внутрішній туризм. Використання повного туристичного потенціалу дозволить нашій країні стати однією з провідних країн світу. Однак розвиток туристичної галузі досі є проблемою. Її рішення - необхідна законодавча та виконавча гілки для сприяння створенню організаційної, правової та економічної основи формування туризму як високоприбуткового сектора економіки. Необхідно підвищити конкурентоспроможність українського туристичного продукту, удосконалити інформаційно-рекламне програмне забезпечення та усунути адміністративні бар'єри. Розвиток туристичних підприємств та організацій України відбуватиметься не лише шляхом створення життєздатного законодавства, але і ретельного ставлення до навколишнього середовища, а саме до природи, яка є важливим туристичним ресурсом і потребує значної уваги сьогодні.

Визначено стратегічну мету туристичної галузі в Україні. Це створення глобально конкурентоспроможного туристичного продукту, який може задовольнити потреби туристичного населення, забезпечити всебічний розвиток територій та їх соціально-економічні інтереси на цій основі, зберігаючи екологічну рівновагу, історичне та культурне

середовище. Програма дій, орієнтована на досягнення цієї мети, повинна бути синхронізована із загальними темпами встановлення ринкових механізмів та співвіднесена з політикою структурних реформ в економіці. Слід також враховувати набутий досвід у світі туризму, який створює сприятливі умови для модифікації та розвитку відповідної нормативної бази туризму. Одним із ключових факторів успішного розвитку туристичних підприємств є впровадження інноваційних технологій. Основними причинами впровадження інновацій в інститути сфери послуг є посилення конкуренції та зусилля для отримання конкурентних переваг на ринку та отримання максимального прибутку; підвищений споживчий попит; забезпечення престижу підприємства; швидке вирішення проблем, які можуть виникнути на підприємстві; досліджувати нові дослідження та впроваджувати у виробничий процес для підвищення ефективності роботи компанії. Зазначається, що важливі та ефективні шляхи цілеспрямованого підвищення якості продукції та послуг підприємств у сфері туризму, їх конкурентоспроможності на світових та національних ринках включають вдосконалення стандартизації та сертифікації як ключового інструменту, що фіксує та забезпечує фіксований рівень якості. Таким чином, Україна має великий туристичний потенціал та всі умови для розвитку внутрішнього, в'їзного та виїзного туризму. Тим не менш, він використовується недостатньо. Однак аналіз динаміки туристичного ринку України показує тенденції зростання кількості туристів.

ВИСНОВКИ

В ході даної кваліфікаційної роботи ми розглянули туризм як складову розвитку дозвілєвої культури України, що дозволило нам зробити наступні **висновки** :

1.Культура України унікальна та різноманітна, роками на неї впливали її східні та західні сусіди, що відображається на її архітектурі, музиці та мистецтві. Народна культура є основою для української національної культури. Поступово на ній формувалися українська професійна наука, література та мистецтво. Оригінальність української культури визначалася впливом географічних умов, особливостей історичного процесу, а також взаємодією з іншими етнічними культурами.

Шляхи взаємодії сучасного туризму та культури - нематеріальні, такі як збереження культурно-мистецької спадщини, місцеве процвітання нетрадиційних туристичних напрямків та встановлення зв'язків між різними культурами. Але є й інші фактори - гроші, які витрачені на проведення дозвілля у культурних мандрівках, бо вони мають дуже позитивний вплив як на фінансовому рівні, так і на створення робочих місць у таких галузях, як готельне господарство, громадське харчування, торгівля та культура.

2.Продукт туризму можна визначити як поєднання психологічного та фізичного задоволення, яке він забезпечує відвідувачам під час подорожі до місця призначення. Туристичний продукт в основному орієнтований на послуги та засоби для задоволення потреб туриста. Виходячи з цілі відвідування, форми туризму поділяються на наступні : дозвілля, культурний туризм, релігійний, сімейний, оздоровчий, спортивний, діловий, освітній. Існують також й інші форми туризму, такі як : зелений, продовольчий та екотуризм.

Деякі поширені чинники, які приваблюють туристів - це історичні та культурні фактори, релігійні, навколишнє середовище, прекрасна природа, гарний клімат, соціально-економічні фактори, такі як розміщення, доступність та послуги.

3. Дослідивши специфіку менеджменту зеленого туризму, ми з'ясували, що вона полягає у довготерміновій підтримці сталості туристичного сектора шляхом захисту місцевої культури та навколишнього середовища через механізми продукування специфічних суспільних благ (послуг) та підтриману їх конкурентоспроможності.

Швидкий розвиток зеленого туризму в українській практиці значною мірою залежить від державної підтримки.

Важливим механізмом менеджменту зеленого туризму є налагодження діалогу й партнерства між бізнесом, спілками власників і громадськими інститутами. Це необхідно, насамперед, через потребу перебудови сільської економіки. Сільський туризм є специфічною частиною економічної діяльності на будь-якій території завдяки сильному впливу громадської сфери і конкурентному тиску споживачів.

4. Туристична анімація має вагомий внесок у роботу «обличчя» українського туризму у світі. Вона виступає зв'язком між туризмом і туристичним продуктом, посилює туристичний потік і тим самим дає товчок для ще більшого розповсюдження туризму в Україні. Вітчизняні туристичні організації поступово збільшують попит на продукти анімації. Це сфера, яка надалі буде розвиватися та вдосконалюватися в Україні і в майбутньому, буде підвищувати якість послуг.

5. Культурно-просвітницький туризм - подорож людей до конкретних місць, які пропонують культурні пам'ятки, включаючи історичні місця та мистецькі та культурні події і шоу, з метою отримання нових знань та досвіду, що відповідають потребам дозвілля у інтелектуальному та індивідуальному зростанню мандрівника.

Ніщо не визначає країну і не робить її унікальною, як її культура. Бачити її мистецтво, переживати її традиції, спробувати кухню та прогулятися її історією, без сумніву, є найкращими орієнтирами для відкриття країни.

Культура - одна з рушійних сил для зростання туризму. Культурний туризм зазвичай такий же різноманітний, як і сама культура, оскільки він може охоплювати практично будь-яку діяльність, пов'язану із країною, місцевістю, містом чи селом : мистецтво, кіно, мова, спорт, релігія, архітектура, гастрономія, природа чи будь-який вид фольклору.

6. Проаналізувавши шляхи оптимізації туристичного ринку України, ми зробили висновок, що лише системна державна підтримка та стимулювання розвитку галузі може забезпечити стабільну основу для формування високо конкурентного національного ринку туристичних послуг. Для забезпечення суспільної підтримки розвитку туризму в Україні нам потрібно прийняти загальну цільову програму розвитку туризму в Україні, балансуючи пріоритетні стратегічні цілі та ресурсні можливості України, і це має бути визначено як основні цілі туристичної галузі в короткі та довгострокові терміни, засоби та методи їх досягнення, джерела фінансування, строки та програмні стратегії регіонального розвитку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бондарчук-Чугіна І.Ю., Орлова О.В. Сутність, особливості культурного туризму та його значення для розвитку суспільства. *Українська культура : минуле, сучасне, шляхи розвитку* : зб. наук. праць РДГУ, 2011, С. 6
2. Про схвалення Стратегії розвитку туризму та курортів на період до 2026 року : Проект Закону України від 16 березня 2017 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.
3. Фаринюк Н. В., Наумова М. А. Статистичний аналіз ринку туристичних послуг України. Вісник студентського наукового товариства ДонНУ, 2017, С. 127-131
4. Білецька І. Особливості регулювання туристичної індустрії у контексті концепції сталого розвитку : *Суспільно-економічні проблеми у туризмі* : Вісник львівського університету, 2013, С. 116–126
5. Лозова О.А. Туризм в Україні : Сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку. *Культура народів Причорномор'я*. 2012. №229. С. 44-47
6. Биркович В. Сільський зелений туризм – пріоритет розвитку туристичної галузі України . *Стратегічні пріоритети*. 2008. № 1. С. 138–143.
7. Васильєв В. П. Сільський зелений туризм. *Туризм сільський, зелений*. 2007. № 4. С. 4–6.
8. Вачевський М. В., Скотний В. Г. Маркетинг в сферах послуг : Центр навчальної літератури, 2009. 232 с.
9. Вінников О. Правове регулювання сільського зеленого туризму. *Туризм сільський, зелений*. 2009. № 1. С. 13–17
10. Гетьман В. І. Екотуризм чи екологічний туризм: теорія і реальність. *Рідна природа*. 2010. № 3. С. 24–29.

11. Гловацька В. В. Сільський зелений туризм: сутність, функції, основи організації. *Економіка АПК*. 2006. № 10. С. 148–155.
12. Зубко Ю. Державна підтримка та механізми сприяння розвитку екологічного туризму в Україні 2008. № 4. С. 8–10.
13. Гібсон Пітер. Найкраща книжка про збут і маркетинг : пер. з англ. Л.: Сейбр-Світло, 2005. 208 с.
14. Горішевський П. В., Васильєв В. П., Зінько Ю. В. Сільський зелений туризм: організація гостинності на селі. 2003. 158 с.
15. Лаврук М. М. Перспективи і проблеми розвитку сільського туризму в етнографічному районі. *Відпочинок у сільській місцевості в Україні в XXI столітті: проблеми та перспективи* : матеріали конференції. Переяслав-Хмельницький. 2000. С. 40 – 43.
16. Немець К.А. Спеціальні методи в суспільно-географічних дослідженнях туристсько-рекреаційних ресурсів (на прикладі Херсонської області) : *Регіональні проблеми України: географічний аналіз та пошук шляхів вирішення*. Зб. наук. праць. Херсон: ПП Вишемирський, 2013. – С.152-157.
17. Василевська Я.В. Факторний аналіз при дослідженні туристсько-рекреаційних ресурсів Херсонської області : *Наукові пошуки географічної громадськості: минуле, сьогодні, майбуття*: Матеріали Всеукр. наук.-практ. конф : Вид-во ЛНУ імені Тараса Шевченка, 2013, С.122-128.
18. Василевська Я.В. Місце Херсонської області в санаторно-курортному комплексі України. *Потенціал сучасної географії у розв'язанні проблем розвитку регіонів*: Матеріали міжнародної наук.-практ. конф. молодих вчених, присвяченої 95-річчю Національної академії наук України, 3-5 жовтня 2013 р., м. Київ. К.: Логос, 2013. 448 с. С.44-49.
19. Василевська Я.В. Оцінка природно-рекреаційних ресурсів Херсонської області : *Регіон-2013: стратегія оптимального розвитку*:

Матеріали науково-практичної конференції з міжнародною участю. ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2013, С.399-401.

20. Василевська Я.В. Природно-заповідний фонд Херсонської області як об'єкт рекреаційного природокористування : *Часопис соціально-економічної географії*. Міжрегіональний збірник наукових праць. Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2012. – Вип.13(2). – С.125-128.

21. Василевська Я.В. Ретроспективний аналіз заселення Херсонщини як основи формування історико-культурних туристсько-рекреаційних ресурсів регіону. Збірник наукових праць ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2012. С.157-163.

22. Василевська Я.В. Туризм як один із факторів розвитку Херсонської області : Вісник Дніпропетровського національного університету. Серія «Геологія. Географія». 2008. №3/2. С.80-86.

23. Гринів Л., Мацола В. Розвиток рекреаційного підприємництва в Українських Карпатах. *Проблеми регіональної політики* : наук. пр. Ін-т регіональних досліджень. 2008. С. 109 –118.

24. Долішній М. І., Козоріз М. А., Мікловда В. П. Підприємництво в Україні: проблеми становлення і перспективи розвитку. 2007. 363 с.

25. Дурович А. Реклама в туризмі : вчен. посіб. Мн.: БГЗУ, 2009. 192 с.

26. Гурламов В. К. Регіональна політика розвитку туризму (Методологія формування, механізм реалізації) Чернівці: Прут, 2002. 288 с.

27. Бейдик О. О. Рекреаційно-туристські ресурси України: методологія та методика аналізу, термінологія, районування: Монографія. К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2001. 395 с

28. Зубко Ю. Державна підтримка та механізми сприяння розвитку екологічного (зеленого) туризму в Україні. *Туризм сільський, зелений*. Ю. Зубко. 2008, № 4. С. 8–10.
29. Кифяк В. Ф. Організація туристичної діяльності в Україні: навч. посіб. Чернівці: Зелена Буковина. 2004. 312 с.
30. Лаврук М. М. Перспективи і проблеми розвитку сільського туризму в етнографічному районі (на прикладі Гуцульщини). *Відпочинок у сільській місцевості в Україні в XXI столітті: проблеми та перспективи* : матеріали конференції. Переяслав-Хмельницький. 2000. С. 40–43.
31. Мале підприємництво України: процес розвитку. К.: Ін-т конкурентного суспільства, 2001. 256 с.
32. Долишній М. І., Козоріз М.А., Мікловда В. П. Підприємництво в Україні: проблеми становлення і перспективи розвитку. Ужгород: Карпати, 2007. 363 с.
33. Мальська М., Худо В., Цибух В. Основи туристичного бізнесу: навч. посіб. Л.: Вид. центр ЛНУ, 2003. 295 с.
34. Новіков В. М. Організація і розвиток соціальної сфери (зарубіжний і вітчизняний досвід). К.: Ін-т економіки НАН України, 2000. 246 с.
35. Носік В. Організаційно-правові питання розвитку сільського зеленого туризму в Україні. *Туризм сільський, зелений*. 2007. № 4. С. 9–10
36. Нудельман В. Розробка Стратегії розвитку територіальної громади: загальні засади методики. 2002. 232 с.
37. Основи маркетингу сільського туризму. *Туризм сільський зелений (спецвипуск)* 2002. № 2. С. 23–30.
38. Шенін А. Організаційне та законодавче забезпечення реалізації державної політики у сфері розвитку сільського туризму. *Туризм сільський, зелений*. 2007. № 4. С. 15–16

39. Михайліченко Г. Класифікація засобів розміщення туристів у сільській місцевості. *Вісник КНТЕУ*. 2003. №6. С. 97–103.
40. Рутинський М.Й., Зінько Ю.В. Сільський туризм. К., 2006.
41. Жалис Л.В. Сравнительный анализ понятий сельского туризма и его специализации в Литве. *Вісник ДІТБ*. 2005. №9. С. 202–205.
42. Товт М. Сільський туризм. Як регулюється він. *Віче*. 2003. №3. С. 68–75.
43. Лученок С. Экоагротуризм в системе многофункционального регулирования сельского хозяйства ВТО // *Журнал европейской экономики*. 2007. №6. С. 246–258.
44. Михайліченко Г. Класифікація засобів розміщення туристів у сільській місцевості. *Вісник КНТЕУ*. 2003. С. 97–103.
45. Биркович В.І. Сільський земельний туризм - пріоритет розвитку туристичної галузі України : наук. збірник. 2008. С.138–143.
46. Сафіулліна В. Державне регулювання сільського «зеленого» туризму в Україні. *Управління сучасним містом*. 2006. С.163–166.
47. Товт М. Сільський туризм. Як регулюється він. *Віче*. 2003. С. 68–75.
48. Про туризм: Закон України від 15 вересня 1995 р. *ВВР*. 1995. №31. С. 24–30.
49. Про сільський аграрний туризм: Проект Закону України від 20.07.2009 р. URL : <http://zakon.rada.gov.ua>.
50. Соколенко С., Бузинський М. Особливості діяльності та розвитку об'єктів зеленого туризму у регіонах та проблеми створення міжнародних кластерів у цій галузі .
URL : http://tourlib.net/statti_ukr/sokolenko.htm.
51. Чеглей В. М. Сільський зелений туризм як вид рекреаційної діяльності. Науковий вісник Національного університету біоресурсів і

природокористування України. 2011. URL :
http://tourlib.net/statti_ukr/cheglej.htm